

FLOTTANS MÄN

KAMRATSKAP

ÖRLOGSTRADITION

SJÖFÖRSVAR

Nr 2 2024

FLOTTANS MÄN

Tidskrift för Flottans Mäns Riksförbund

Nr 2 juni 2024

Årgång 90

ISSN 0015-4431

Förbundets Höge Beskyddare:

Amiral H.M. Carl XVI Gustaf

Rikshedersordförande:

Konteramiral Ewa Skoog Haslum, Marinchef

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

Ingmar Elofsson – ingmar.elfsson@flottansman.se

Tel: 076-800 1600

Blåportshöjden 2E, 371 56 KARLSKRONA

GRAFISK FORMGIVARE:

Thomas Engevall – thomas.engevall@flottansman.se

Tel: 070-588 7589

Junibacken 9, 135 54 TYRESÖ

TRYCKERI: Åtta45, Järfälla

PRENUMERATION:

Kontakta kansliet. Kostnad 200 kronor/år. 4 nummer.

Kostnad lösnummer 60 kronor.

INFORMATION OCH ANNONSANSVARIG:

Bo Schagerberg, 070-521 44 39

annonser@flottansman.se

ANNONSER:

Kontakta Anne-Louise Fröding, 054-86 06 83, 070-522 14 73

Epost: annelouise.froding@gmail.com

KANSLI:

Teatergatan 3, 111 48 Stockholm

Tel: 076-7786870

Öppet tisdagar 09-16

Internet: www.flottansman.se

Adress e-post: riksforbundet@flottansman.se

PLUSGIRONUMMER:

Riksförbundet: 5 88 19-4

Stora Tratten 35 80 22-2

FLOTTANS MÄNS RIKSFÖRBUND

Ordförande: Konteramiral Thomas Engevall

Tel: 070-588 75 89

Vice ordförande: Örlogskapten Lars Sager

Tel: 070-811 81 02

Förbundssekreterare:

Krister Hansén tel 070-381 03 12

kristerh@flottansman.se

Kanslichef: Vakant

Tel kansliet: 076-778 68 70

STORA TRATTEN (Arrendator LoF Stockholm)

PL 326, 130 25 Ingmarsö Tel: 070-20 30 743

Telefontid juni-augusti 09-10, 17-18

Innehållsförteckning

Ledare	3
Gästskribenten.....	4
Redaktören har ordet.....	6
4.sjöstridsflottiljen.....	8
Svenska röjdykare i norska vatten	10
Nordic Response 24 – Ett historiskt ögonblick för våra nordiska länders Flygvapen.....	12
Kommande ytstridsfartyg i Östersjöområdet....	15
Högtidlighållande av HMS Ulvens förlisning ..	18
Riksråsmötet 2024	21
Navigationsutbildning vid Sjöstridsskolan	25
Utkiken rapporterar.....	28
HMS Gotland på floden Dart	31
Bojdukar.....	28
Fartygspassager i Öresund.....	34
Fortsatt upprop till tidskriftfonden!	36
Havets Vargar.....	37
Namnigivningsceremoni för HMS Artemis	41
Digitalisering av Röjdykarnas arkiv	42
Rapport från Roslagen	44
Lokalföreningarna informerar.....	46
Vi hyllar	58
Nya medlemmar.....	59
Avlidna kamrater.....	60
In memoriam.....	61
Bokrecensioner	62
Kontaktmän i förbundsstyrelsen och lokalföreningar	63

Omslagsbild: Det danska kungaparet hälsas välkomna av det svenska kungaparet den 6 maj vid Logårdstrappan i samband med statsbesöket i maj. De har precis rots med kungaslupen Vasaorden från sitt eget fartyg, kungaskeppet Dannmebrog. Med på Vasaorden var HKH Kronprinsessan och Prins Daniel. Foto: Ola Jacobsen/Försvarsmakten.

Baksida: Den 11 mars 2024 var en historisk dag för Sverige och Försvarsmakten. Då hissades NATO-flaggan runt om på olika förband. På Marinbasen i Karlskrona kunde marinbaschefen, kommandör Fredrik Edwardson, hissa NATO-flaggan med alla förbanden uppställda på paradplatsen med deltagande av landshövdingen, inbjudna gäster, flaggvakt och musikgrupp ur Marinens Musikkår. Foto: Ingmar Elofsson

Nato till slut!

Med en osedvanlig timing blev Sverige Natos 32:a medlem den 7 mars 2024, 611 dagar efter det att Nato undertecknat anslutningsprotokollet som möjliggjorde för övriga alliansländer att godkänna Sveriges ansökan. Den svenska regeringen hade några veckor tidigare, den 16 maj, beslutat om att vi skulle ansöka om medlemskap.

I vart fall för min del infogas händelsen till den typ av händelser där man vet precis var man befann sig och vad man gjorde. Först i den raden för mig är mordet på Robert Kennedy den 6 juni 1968 när vi var på skolutflykt till en bondgård när jag gick i första klass. Vid Natointrädet satt jag i bilen på Tyresövägen på väg hem från jobbet.

Natointrädet kommer att påverka oss i många stycken och också tvinga oss till att rannsaka vår egen självbild som "egentligen bäst på allt". Hela diskussionen som redan startat om att Nato kräver bättre infrastruktur i form av vägar och järnvägar, utbyggd sjukvård m.m. sätter fingret på att vi har en hel del att göra som inte har direkt med försvaret att göra utan med samhällets funktioner i stort. Det är dock inte fokus för Flottans Män utan vi får koncentrera oss på de marina frågorna.

För er som var med på seminariet i mars så pekade kommandör Per Edling där på det doktriniskt från vårt tidigare nationella "möta-hejda-slå" till alliansens "stabilisera-avskräcka-försvara". Marinens uppgifter kommer också att utökas och sjöfartsskydd och skydd av logistiktransporter över Östersjön kommer att bli än viktigare än vad de varit på länge.

Försvarsberedningen som kom med sin slutrapport för en dryg månad sedan var dock något av en marin besvikelse även om det finns ljusglimtar i form av ökade personalramar m.m. Men, det som saknas och som borde varit mer tydligt är behoven av ett utökat antal ytfartyg för både ytstrid och minjakt, ytterligare en amfibiebataljon, tydligare skrivningar om kommande ubåtar och obemannade system m.m.

För att tydliggöra sin vilja har marinchef Ewa Skoog Haslum nyligen utgett skriften *FF ZA–Marinchefens vilja*.¹ Skriften är publicerad på vår hemsida och rekommenderas för läsning och preliminärt kommer vi att göra ett reportage om den till nästkommande nummer.

Inom Flottans Män har det varit en intensiv vår för många av våra lokalföreningar som ni kan läsa om i slutet av detta nummer. På riksförbundsnivå genomförde vi, dagen efter att de svenska flaggorna hissats i Natosammanhang, seminariet kring *Framtida ytstridsfartyg i Östersjöområdet* på Sjöhistoriska museet i Stockholm. Ragnar Östbergsalen var i princip fylld till sista plats och de inbjudna talarna gjorde eftermiddagen till en mycket bra och intressant tillställning. Förhoppningsvis

1. FF ZA är ett bigram ur "Signalstabeller Marinen" som betyder *Använd högsta möjliga fart*.

ska vi inte behöva vänta flera år på nästa seminarium utan ambitionen är att försöka få till nästa tillfälle redan nästa år eller möjligen året därpå.

I början av maj genomfördes årets Rikssårsmöte där Stockholmsföreningen svarat för förberedelser och det praktiska genomförandet – stort tack för det. Resan gick i år till Tallinn som visade sig från sin bästa sida och det var tydligt vilken utveckling som skett i staden sedan 2022 då vi senast var där.

I samband med Rikssårsmötet genomfördes även en lokalföreningskonferens som även det innehöll aktiva och givande diskussioner. Det leder för långt att återge alla diskussioner och jag får hänvisa till protokollen för de som är intresserade av detaljerna, men några kommentarer är värda att ge.

- 2023 gav ett ekonomiskt överskott om 42 713 kronor för riksförbundet vilket är en stor förbättring jämfört med 2022.
- Årsavgiften till riksförbundet beslutades att höjas med 30 kronor från och med 2026. Skälen bakom är främst kostnadsutvecklingen i samhället samt bedömningen att det tidigare årliga bidraget om 55 000 från Försvarsmakten inte kommer att kunna påräknas (redan från i år).

- Vad gäller namnfrågan återges hela texten från LoF-protokollet (ytterligare info kommer i höst):

"Frågan om ett nytt namn för vår förening har varit föremål för en webbenkät där alla medlemmar kunnat ta ställning till de fem namnförslag som mejslades fram i samband med förbundsstyrelsemötet i mars. Enkäten har besvarats av 713 medlemmar, vilket får anses vara en hög svarsfrekvens. En snabbanalys visar att 343 lämnat kommentarer i fritextfältet. Av dessa 343 har 50 procent varit negativa till namnbyte och 30 procent varit positiva även om det också framkommit andra namnförslag än de som ingick i enkäten. Ordföranden påtalade att huvudargumenten för eller emot ett namnskifte framkommer i Nr 1 av vår tidskrift. Den fortsatta hanteringen planeras att vara att fortsätta med information i frågan för att tydliggöra alternativens för- respektive nackdelar samt att ha en målsättning att genomföra en första omröstning i frågan på rikssårsmötet 2025. Om utfallet då blir ja till namnbyte kommer en andra omröstning att ske på ett extra rikssårsmöte hösten 2025. Om även detta möte bifaller frågan om namnbyte skiftas namnet 1 januari 2026."

- Sist, men absolut inte minst, på rikssårsmötet avtackades också Lennart Bresell efter 22 år som förbundets kanslichef. Mer om avtackningen kan läsas på sidorna 23-24 men jag vill likväl tillägga ett: **Stort tack Lennart för dina mångåriga insatser för Flottans Män!**

Thomas
Engevall

Gästskribenten

Gästskribent denna gång är riksdagsledamoten Heléne Björklund (S). Heléne Björklund är ledamot av Riksdagens Försvarsutskott sedan 2018 och representerar socialdemokraterna. Hon är även ordförande för svenska delegationen i Nordiska rådet sedan 2022. Heléne bor i Sölvesborg i Blekinge och är utbildad (tjänstledig) lärare. Hon var tidigare kommunstyrelsens ordförande i Sölvesborg under tolv år.

Försvarsberedningen har nu lämnat sin rapport och det finns en stor enighet kring hur svenska försvaret ska organiseras och utvecklas på kort och lång sikt.

I dessa tider av ökad politisk polarisering är det en styrka att försvarspolitiken diskuteras och förhandlas i en parlamentarisk beredning. Det betyder att vi har långsiktiga mål som gäller för försvarspolitiken, oavsett vilka som för tillfället utgör regering. Det är också ett styrkebesked att visa upp för Kreml och omvärlden.

Som ledamot i försvarsutskottet är det en omvälvande tid där mycket stort fokus nu är på försvars- och säkerhetspolitiken.

2017 återinförde den dåvarande regeringen skyldigheten att mönstra och genomföra grundutbildning med värnplikt (*den hade varit vilande sedan 2010*). Den nya värnplikten är könsneutral och har lika skyldighet för både kvinnor och män. Det var ett viktigt beslut och inledningen på den stora upprustning som pågått sedan dess.

Det storskaliga ryska anfallet mot Ukraina 2022 har förändrat den europeiska säkerhetsordningen för lång tid, samtidigt som Kinas intressen i vår del av världen har förändrats. Det har ytterligare forcerat satsningarna på försvaret och bidragit till att ena det demokratiska väst samt att både Finland och Sverige ansökte om medlemskap i försvarsalliansen Nato.

Nedan: Natoflaggorna hissade vid Marinstaben på Muskö.

Klimatförändringar som smälter polarisarna påverkar också den svenska strategin och den svenska marinen. Den kortaste vägen från Asien till Europa går snart över Nordpolen.

När vi nu är medlemmar i Nato ska vi bidra till att Nato som helhet blir starkare men som medlem i Nato omfattas Sverige av de ömsesidiga försvarsgarantier som följer av artikel 5 i nordatlantiska fördraget, vilket ska avskräcka antagonistiska aktörer från att använda sig av militära maktmedel mot Sverige.

I samband med toppmötet i Vilnius den 11–12 juli 2023 kom medlemsstaterna överens om att två procent av BNP utgör en miniminivå för att kunna möta det försämrade säkerhetsläget och de förpliktelser som följer av att vara Natomedlem.

Natos definition av försvarsutgifter inkluderar delvis andra poster än det Sverige hittills har definierat som försvarsutgifter. Det rör sig bland annat om moms för försvarsmateriel och pensioner till militär personal.

Enligt Natos definition så uppgår Sveriges sammanlagda försvarsutgifter, till drygt två procent av BNP under 2024.

När nu både Sverige och Finland blivit allierade är samtliga nordiska länder medlemmar i Nato och det stärker både Norden och Nato. Att svenskt och finskt territorium är en del av Nato samlade geografi och ingår i Natos operationsplanering förändrar den militärstrategiska situationen i norra Europa.

Vårt närområde kommer nu att utgöra en stor del av Natos norra front. Vår försvarsgräns flyttas till allian-

sens gräns mot Ryssland, norrut till Arktis, i väster till USA samt flera tusen kilometer söderut.

Svenska marinen har även historiskt sett spelat en betydande roll i internationella insatser. Genom deltagande i olika övningar, patrulleringar och fredsbevarande operationer har Sverige bidragit till att stärka säkerheten såväl i Östersjöregionen som runt om i världen.

Samarbetet inom Nato ger svenska marinen tillgång till nya värdefulla resurser, kunskap och teknologi som stärker förmågan att försvara Sverige och alliansen.

Över tid ska Sverige delta brett i Natos verksamhet, operationer och insatser för avskräckning och försvar. Sverige har till exempel en unik förmåga att verka med marinstridskrafter i den krävande och säregna miljö som finns i Östersjön.

Som en del av Nato blir Sverige på allvar en deltagare i spelet om den nordatlantiska och nordeuropeiska säkerheten.

Heléne Björklund

Riksdagsledamot (S) i Försvarsutskottet

Foto:

*Av Heléne Björklund: Andreas Blomlöf
Ceremonin på Muskö: Jimmie Adamsson/
Försvarsmakten
Ceremonin i Karlskrona: Ingmar Elofsson*

Natoflaggan hissas vid Marinbasen i Karlskrona.

Redaktören har ordet

Vår tidskrift i Flottans Män och Riksårsmötet, RÅM, är förbundets två viktigaste funktioner eller aktiviteter kanske det även kan kallas. Tidskriften har jag fått förtroendet att arbeta med under ett par år då jag i början även arbetade parallellt med min företrädare. Riksårsmötet är ett viktigt tillfälle för förbundets medlemmar att besluta om viktiga och avgörande frågor men inte minst att få träffas och umgås under trevliga former. Tyvärr hade jag inte möjlighet att delta i årets RÅM på grund av olika anledningar och även reportagearbete för vår tidskrift sammanföll.

Tidningsbranschen befinner sig i kris på grund av ökade kostnader och minskad annonsering som ni säkert blivit varse i olika nyhetssändningar. Annonseringen i dagspressen har halverats under en tioårsperiod. Även vår tidskrift har drabbats av ökade kostnader tidningspappret har ökat med 50 % på två år och portot med 100 % på fem år. Genom att byta tryckeri, ta bort alla överexemplar och arbeta flitigt för att öka annonseringen och inte minst genom frikostiga donationer har vi hitintills lyckats bibehålla sidantalet i tidskriften. Att minska antalet sidor är en konsekvens som kan bli aktuell framöver. Andra åtgärder som förbundsstyrelsen genomfört har medfört att det ekonomiska resultatet för Flottans Mäns Riksförbund för 2023 faktiskt visar ett plus på knappt 43 000 kronor vilket framgår av årsredovisningen. Detta är en stor förbättring jämfört med 2022. Den största delen av denna förbättring kommer från åtgärderna kopplat till kostnaderna för tidskriften.

Vi fortsätter på den inslagna vägen med att spegla både vad som har hänt en gång och dagens verksamhet och framtiden med bäring på marinen och även annat som förhoppningsvis har intresse för våra medlemmar och läsekretsen. En av de största händelserna för marinen och försvarsmakten i modern tid är ju vårt NATO-medlemskap vilket formellt beslutades den 7 mars och högtidlighölls den 11 mars runt om på förbanden. Samtidigt genomfördes övning *Nordic Response* och under den senare halvan fick våra förband medverka som fullvärdiga NATO-medlemmar vilket du kan läsa om i några artiklar längre fram i tidskriften. Marinen har ju under många år bedrivit verksamhet med NATO-förband så det är ju inget nytt men en viss skillnad kommer det givetvis att bli i framtiden. Hur det kommer att se ut återkommer vi med reportage om i kommande nummer.

En fråga som jag ofta får, främst från den äldre läsekretsen, är vad en förvaltare har för uppgifter i dagens marin och försvarsmakt och förvaltare var den högsta underofficersgraden mellan åren 1936 och 1972. I kommande nummer kommer du att kunna läsa om arbetet för

dagens förvaltare och utbildning. Vidare kommer vi att följa Sjövärnskårens sommarskolor och mycket annat av intresse hoppas vi kan bjuda på.

Ett stort tack till er alla som bidrar med material till vår tidskrift och inte minst då till kommunikatörerna i marinen som alltid, trots ett stort medialt tryck, förser oss med bilder och annat material. Bilder och underlag från verksamheten är mycket värdefull för redaktionen och uppskattas av läsarna. Det skulle vara värdefullt om någon ur läsekretsen skulle kunna hjälpa till att bevaka marinen och dess verksamhet även i Mellansverige.

Slutligen vill jag önska er alla en trevlig sommar!

Ingmar Elofsson

Ps. Du når mig på: ingmar.elfsson@flottansman.se
Tfn:076-800 1600

Utgivning och manusstopp för tidskriften är fasta tider året runt och den 10:e för lokalförening och den 15:e för övriga enligt följande:

Nr 1 manusstopp 10 respektive 15 februari, utgivning mitten av mars.

Nr 2 manusstopp 10 respektive 15 maj, utgivning mitten av juni.

Nr 3 manusstopp 10 respektive 15 augusti, utgivning mitten av september.

Nr 4 manusstopp 10 respektive 15 november, utgivning mitten av december.

Sjöman i skogen. Reportagejobb vid Första marina basbataljonnens slutövning. Foto: Förvaltare Mattias Larsson, Första marina basbataljonen.

En del av naturens tystnad

Våra banbrytande innovationer är en del av försvarets förmåga att inte synas eller höras – när det verkligen behövs

SAAB | En del av Sverige

saab.com/endelav

4.sjöstridsflottiljen

En ”helt vanlig” vår?

Värnpliktsutbildning, kungabesök, Nato-övningar, paradrodd, nationella operationer, minister- och politikerbesök, PRAO, materielunderhåll och -utveckling, med mera – en helt vanlig vår på flottiljen!?

Så här mitt i händelsernas centrum på förbandsnivå kan vi förstå situationen som det nya normala. Inte minst med tanke på att till exempel ceremoniell verksamhet och högnivåbesök kommer med en känsla av positiv effekt, vilket i sin tur gör det enkelt att leva upp till vår devis ”grundsva ja”.

Grundsva ja innebär den här våren att vi har tagit emot rekordmånga besök och genomfört många ceremonier. Men för oss som är vana att lägga huvuddelen av vår tid på kärnverksamheten sjöstrid är våren snarare onormal.

Vän av ordning frågar sig då: Vad karaktäriserar ett normalt år? Ur mitt förbandschefsperspektiv, snart två år i befattning, kan jag inte svara på frågan utan konstaterar att de senaste fyra åren med pandemi, krig i Europa, regeringsskifte i Sverige och Nato är storheter som definitivt påverkat och påverkar oss. Dessutom är det mycket högt tryck i försvarsbeslutsprocessen, exempelvis ska uppdaterat budgetunderlag för 2025 lämnas till Regeringen den 5 juni.

För att kunna manövrera allt som krävs för att upprätthålla och utveckla flottiljens och marinens förmåga till sjöstrid för det nationella behovet, såväl som för militäralliansens behov, behöver vi växa. Kvantitativ utveckling är resursdrivande. Behov av tid/kompetens/materiel analyseras i detalj och just nu är det tydligt att den marina utvecklingen är kraftigt underfinansierad. Anslagen till marinen indikerar mindre än hälften av satsningarna på de två andra försvarsgrenarna och skulle detta realiseras i beslut när vi i marinen knappt någon kvantitativ utveckling över huvud taget.

Tydligt underprioriterad är förmågan till undervattensstrid där marinen behöver utveckla minkriget och ubåtsjakten. Som företrädare för sjöstrid är det provocerande att Försvarsberedningen rapporterar behov av att kunna hålla minst en farled till större hamn på Västkusten fri från minor. När vi i praktiken har mer än trettio (30) hamnar av strategisk betydelse för rikets försörjning att hantera! Det finns också mycket bra skrivningar i Försvarsberedningens rapporter, exempelvis att ett sjöoperativt helikoptersystem är en viktig komponent för sjöstrid.

Tips: Ta gärna del av marinchefens vilja i dokumentet ”FF ZA” (Red anm: ligger upplagt på Flottans Mäns hemsida www.flottansman.se).

Tips: Lyssna på Marinchefen ”Sverige behöver fördubbla marinen” i podden Höjd beredskap.

Anders Bäckström
Flottiljchef

PS. Med örat på rälsen från våra yngre generationers sjömän är jag säker på att föreningen skulle tjäna på ett namnbyte till Flottans bästa alt. ett helt nytt namn.

Intensiv övningsverksamhet, t.v. förbereds undervattenssprängning med hjälp av det fjärrkontrollerade systemet ROV-S och och till höger en koncentrerad KSP-skytt under Marinövning-vår. Foto: Ola Jacobsen/Försvarsmakten.

Arbete ombord på minröjningsfartyg av Kosterklass under övningen Open Spirit. Vid övningen användes bland annat det lätta självgående sonarsystemet REMUS. Foto: 4.sjöstridsflottiljen.

Danmarks konung Frederik X som är utbildad i, och har tjänstgjort vid, det danska "Frömandskorpset" (marint specialförband) i samspråk med fartygschefen på HMS Helsingborg. HKH Prins Carl Philip och HM Konung Carl XVI Gustaf akter om FC och ManO.

Svenska röjdykare i norska vatten

Under den stora övningen *Nordic Response 24*, tidigare i vår, deltog 44.röjdykardivisionen som grupperade i norska Tromsö. En övning och verksamhet som skilde sig från tidigare då ombaseringen från Skredsvik och norrut genomfördes med tåg och Sverige blev dessutom Nato-medlem under övningen.

Övningen, *Nordic Response 24*, var en integrerad del av en Nato-övningsserien *Steadfast Defender* som pågår från mitten av januari fram till juni i år och är den största Natoövningsserien på flera decennier. 20 000 deltagare från 14 olika nationer på land, till sjöss och i luften deltog i *Nordic Response 24* (NR 24). Syftet med övningen var att tillsammans med Norge, Finland och Danmark öva försvaret av Norden samt att ta emot förstärkningar av internationella förband inom ramen för ett artikel 5-scenario.

Lossning av bilar och containrar från tågagnar. Foto: 44.röjdykardivisionen/Försvarsmakten.

- Verksamheten inleddes för oss med att för första gången ombasera hela divisionen på tåg, både materiel, bilar, båtar, båttrailers, containrar och mycket annat och även personalen till och från Tromsö med upplastning i Skövde. Av praktiska skäl lastade vi av i Kiruna berättar chefen för 44.röjdykardivisionen kommandörkapten Martin Blomqvist.

- Det var en ny erfarenhet för oss och så som det ofta är vid ett första genomförande så finns det en förbättringspotential. Resan tog lång tid med många stopp då vårt tåg hade låg prioritet och upplevdes som dryg. (Prioritet på järnväg är kopplad till en rad olika kriterier och även till banavgifter. I ett förhöjt beredskapsläge hade troligtvis det aktuella tåget haft högre prioritet. Red amn).

- Från divisionen deltog 40 befäl och 10 anställda sjömän/soldater, berättar Blomqvist.

- Dykpersonal är befäl och anställda sjömän medan de andra anställda sjömännen har andra uppgifter såsom skydd, båtförare, underhåll och mycket annat. - Vi grupperade i Tromsö på en logistikpunkt som heter Grötsund som tidigare varit en bas för norska sjöförsvaret men avvecklats i samband med olika besparingar. Området ägs idag av Tromsö kommun men hyrs av norska Forsvaret och här har även det norska Heimevernet verksamhet. – Logistiken, vilken genomfördes av NLK, *Norskt Logistik Kommando*, fungerade utmärkt berättar Blomqvist. Teknisk personal fanns också på plats och var oss mycket behjälpliga. - Vi fick mat i ett tält upprättat för utspisning på platsen och vi fick som alla fartyg i norska marinen, utom de största,

”Vår uppgift här i Nordnorge under Nordic Response 24 är att tillse att marina enheter har handlings- och rörelsefrihet i den marina miljön. Anledningen att vi är just här vid den framskjutna logistikhubben är för att kunna möjliggöra förnödenhetsförsörjning av övriga marina enheter” säger kommandörkapten Martin Blomqvist, chef 44.röjdykardivisionen. Foto: Ola Jacobsen/Försvarmakten.

prefabricerade förköpta portioner mat. Dock inte micromat påpekar Blomqvist bestämt, utan riktigt väl-lagad och mycket god mat. - Vi har frystorkad mat i förbandet så vi kan själva ordna med vår mat men detta var ett mycket bra upplägg.

- Klimatet i Tromsø var inte så hårt, det var mildväder och ingen direkt utmaning säger röjdykarchefen. - Tromsø ligger 23 mil norr om Trondheim och det var första gången vi var så långt norrut berättar han. - Dykmässigt var det lite enklare då sikten i Atlantvattnet var kring 15 meter mot en till två meter i Sverige och då under goda förhållanden. Oftast är det mindre. Den goda sikten förenklade arbetet avsevärt.

Övningsupplägget tillsammans med de norska röjdykarna var klassiskt och under vissa moment hade vi en hotsituation mot basen där vi var förlagda och hade vår logistikpunkt. Förutom röjdykning användes även förbandets egen sensorsförmåga. Denna utgörs till största del av självgående sonarer s.k. AUV. - Vi samarbetade mycket med det norska minröjningsfartyget *Hinnøy* och vi är väl integrerade och har samarbetat med både dem och det norska röjdykarförbandet under många år och vi har upparbetat många personliga relationer genom åren. - Ett annat intressant dykföretag var då vi

Dykledaren ger dykarna order om att gå i vattnet. De hasar ner i det klara vattnet och får hjälp av dykskötaren med den mobila sonaren. Foto: Ola Jacobsen/Försvarmakten.

dök på det tyska slagskeppet *Tirpitz*, som söndagen den 12 november 1944 blev sänkt av brittiska bombplan vid ön Håkøya väster om Tromsø.

- Förbandets alla funktioner övades och röjdykardivisionen är ett autonomt förband som består av, förutom röjdykarna (EOD-pluton), områdessökpluton samt av stödpluton innehållande båtgrupp och egen logistikpersonal. Detta är en viktig förutsättning som medger att vi kan genomföra vår verksamhet med begränsat stöd utifrån, berättar Blomqvist.

En annan händelse som förbandet trodde skulle gå ganska obemärkt förbi var det formella Svenska NATO-inträdet en bit in i övningen.

Kort efter att Sverige blivit allierat ordnar de norska värdarna Natofika i mattältet på kajen. På kortväggen, mellan den norska och svenska flaggan hänger nu Natoflaggan. Cheferna håller korta tal innan soldater, sjömän och officerare bjuds på tårta.

Svensk röjdykargrupp ombord på det norska minröjningsfartyget KNM Hinnøy. Bakom röjdykarna syns det norska autonoma minröjningssystemet HUGIN som kan programmeras för avancerade sökuppdrag på stora djup. - Vi känner varandra väl efter att ha samarbetet i många år. Vi kan ta ombord svenska röjdykare och sätta igång och jobba direkt, säger örlogskapten Björn Tore Vågenes, fartygschef KNM Hinnøy. Foto Ola Jacobsen/Försvarmakten.

- Det var stort i Norge att vi nu blev NATO-medlemmar och det firades med tårta och gratulationer och de var glada att vi nu äntligen är med, vilket möjliggör ett samarbete på alla nivåer.

- Vi fick nu tillträde till deras ledningscentral och även möjlighet att ställa frågor till dem och diskutera med den norska marinledningen, som vi inte kunnat tidigare då vi stått utanför Nato, berättar Blomqvist.

- Sammanfattningsvis var det en mycket bra övning då ett annat transportupplägg genomfördes och att kunna genomföra verksamheten på ett djupare plan som Nato-medlem. - På hemmabasen i Skredsvik kommer vi nu att fokusera på stridsteknik och även den dagliga utbildning och förberedelser inför kommande övningar efter sommaren.

- Ett 15-tal värnpliktiga är under utbildning och sammanlagt är vi runt 85 personer på basen avslutar chefen för röjdykardivisionen Martin Blomqvist.

Text: Ingmar Elofsson

Undervattensfoto sid 10: Minedykker / Forsvaret

Nordic Response 24 – Ett historiskt ögonblick för våra nordiska länders Flygvapen

Sex norska F-35A och fyra amerikanska F-35B taxar på flygbasen i Evenes under Nordic Response 2024. F-35 B har möjlighet att starta/landa vertikalt eller med mycket kort landningbana och finns bland annat i amerikanska marinkåren och på de brittiska hangarfartygen. Amerikanska hangarfartyg använder F-35 C som startas med hjälp av katapult och bromsas in med vajrar vid landning. Foto: Ole Andreas Vekve/Forsvaret

Under tre veckor i mars genomfördes övningen *Nordic Response* med tyngdpunkt för genomförandet i de absolut nordligaste delarna av Norge, Sverige och Finland. Över 20000 soldater, sjömän och flygare från tretton länder deltog under övningen som är en del av Natos övningsserie som går under benämningen *Steadfast Defender*. Syftet är att förstärka alliansens försvarsförmåga i Europa och Nordatlanten där de nordiska länderna spelar en central roll. Att genomföra operationer med militära förband i en arktisk miljö erfordrar både god träning och noggranna förberedelser för att nå framgång. Övningen hade denna gång en osedvanligt hög marin närvaro med över 50 deltagande ubåtar, fregatter, korvetter, hangarfartyg och olika sorter amfibiefartyg.

För våra nordiska flygstridskrafter var *Nordic Response* inte vilken övning som helst utan representerade kulmen på ett långt och mångårigt samarbete. Genom åren har de nordiska ländernas Flygvapen delat kunskap, övat tillsammans och gemensamt utvecklat interoperabilitet för att som Natomedlemmar framgångsrikt kunna möta olika framtida säkerhetshot. För första gången skapades under norsk ledning en multinationell flygstab som ledde samtliga länders underställda flygresurser i ett för övningen mycket stort skapat luftrum. Ett luftrum som sträckte sig över tre länders territorium och hela vägen upp mot norska Alta och Finnmarken, mer än trettio mil norr om Kiruna.

I luften deltog över ett hundra stridsflygplan, transportflyg, marina övervakningsflyg samt helikoptrar som Super Stallion, Merlin, Cobra och Osprey (tiltrotor). Våra nordiska länder opererar olika typer av stridsflygplan där alla har olika styrkor med varierade sensorer

och vapensystem. Att nyttja våra allierade flygstridskrafterns olika styrkor rätt i varierande sammansättningar under en centraliserad ledning skapar en stor luftoperativ fördel även mot en kvalificerad motståndare.

Men det är inte bara stridsflygplanen och dess piloter som är centrala i luftstriden utan välutbildad markpersonal, särskild tränad och utrustad för det arktiska klimatet, är helt avgörande för att nå framgång. Under övningen baserade bland annat svenska och amerikanska flygstridskrafter i Norge, flera olika nationers flygresurser fanns på plats i Sverige och brittiska stridsflyg baserade ombord på hangarfartyget *Prince of Wales*. I samband med *Nordic Response* genomfördes även landningar och starter från både Skellefteå och Arvidsjauras civila flygplatser.

Trots den mycket givande övningen är det sannolikt inte flygövningen som sådan som kommer hamna i historieböckerna utan händelsen den 7 mars. En torsdag där Sverige lämnade 200 år av alliansfrihet och blev fullvärdig medlem av försvarsalliansen Nato. Händelsen uppmärksammades stort i Norge och värdlandet hissade dagen till ära den svenska flaggan, överräckte natoflagga till svensk kontingentschef och bjöd på tårta till alla stabens medlemmar i Bodö.

Överste Johan Elofsson
Flygvapnet

Artikelförfattaren Johan Elofsson tar emot en NATO-flagga av representant för Chefen för Norska Luftforsvaret i samband med det svenska NATO-inträdet som högtidlighölls den 11 mars 2024. Sveriges NATO-inträde firades med tårta och annat under *Nordic Response*. Foto: Luftforsvaret/Forsvaret Norge

SÖK EKONOMISKT UNDERSTÖD ELLER STIPENDIUM FÖR STUDIER FRÅN SEU – SJÖOFFICERARNAS ENSKILDA UNDERSTÖDSFOND!

Destinatärer som är i ekonomisk kris av något slag eller som har svårt att få vardagsekonomin att gå ihop är varmt välkomna att söka ekonomiskt understöd från SEU. Det kan också röra sig om exempelvis tandläkarkostnader, kostnader för mediciner eller för andra större utgifter. Varje ansökan behandlas individuellt och konfidentiellt av stiftelsen.

Därutöver så ger stiftelsen också stipendier för studier vid läroanstalt, främst för högre studier vid universitet och högskola, såväl i Sverige som utomlands. Stipendier ges även för grundskolelever för studier vid annan ort eller t.ex. sommarläger av olika slag.

VEM KAN SÖKA?

Sjöofficerare och ordinarie medlemmar vid Sjöofficerssällskapen i Stockholm, Karlskrona och Göteborg. **Samt äkta make/maka, änkor/änkemän, barn och efterlevande** till Sjöofficerare och ordinarie medlemmar vid ovan nämnda sällskap.

Ansökan skickas till per mejl till: kansli@sooss.se

samt med vanlig post till: SEU C/O DVÖ, Teatergatan 3, 111 48 Stockholm.

Ansökningshandlingar återfinns på www.sooss.se

Frågor ställs till: kansli@sooss.se

Ansökningar mottages året runt.

VÄLKOMMEN MED DIN ANSÖKAN!

Kommande ytstridsfartyg i Östersjöområdet

Seminarium genomfört av Flottans Män den 12 mars 2024

Dagen efter att den svenska flaggan hissats i Nato anordnade Flottans Män ett större seminarium med temat ”Kommande ytstridsfartyg i Östersjöområdet”. Senast som Riksförbundet arrangerade ett motsvarande seminarium var 2019, då med temat *Åland – brygga eller barriär mellan Sverige och Finland*. I de diskussioner som föregick valet av tema beslöt förbundsstyrelsen att denna gång titta mer framåt än bakåt vad gällde ämnesvalet.

Ett antal väldigt kompetenta talare hade städslats för att göra programmet så intressant som möjligt. Från Försvarets operationsledning planeringschef kommendör Per Edling, från Försvarets materielverk strategichefen vid Verksamhetsområde Marin kommedör Jon Wikingsson, den tyske försvarsattachén kommendörkapten Marcus Brüggemeier och den finske försvarsattachén kommendör Juha Kilpi.

Seminarier genomfördes på Sjöhistoriska Museet i Stockholm som hade den stora vänligheten att upplåta sin hörsal utan kostnad. Hörsalen var i princip helt fullsatt och närmare 100 personer hade slutit upp för att delta. Museets personal fick bära in fler stolar än vad som ursprungligen var tänkt och de hann också med att hissa Nato-flaggan framme vid podiet dagen till ära.

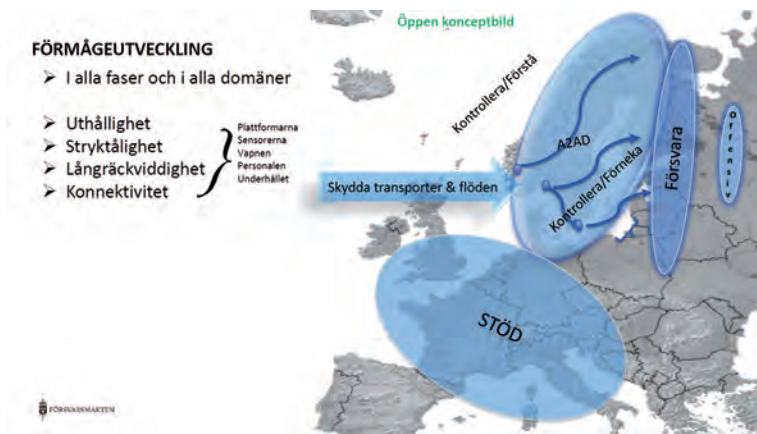
Vår förbundsordförande, Thomas Engevall, inledde seminariet kl 13.00 och beskrev syfte och mål med eftermiddagen. I sitt hälsningsanförande återkopplade han till de tre senaste seminarierna som förutom det om Åland 2019 varit *Pansarbåtsinsamlingen* (hölls 2012) och *Jagarköp i krig* (hölls 2015). Han visade också på att vi inom den svenska flottan nu hade ett klart glapp i produktionen av ytstridsfartyg jämfört med hur det sett ut sedan den lätta flottan infördes i början på 1960-talet. Spicaklassen kom på 60-talet, Norrköpingklassen på 70-talet, Huginklassen i skärningen mellan 70- och

Förbundsordförande Thomas Engevall öppnar seminariet i Sjöhistoriska museets hörsal.

80-tal, Stockholmklassen på 80-talet, Göteborgsklassen på 90-talet och Visbyklassen på 00-talet, men därefter ingenting. Det är således hög tid att komma igång med de nya fartygen av Luläeklass.

Därefter äntrade kommendör Per Edling scenen under rubriken *Var börjar försvaret av Sverige?* Pers budskap var att vi behöver lära oss att tänka nytt nu när vi har blivit allierade. Det tidigare operativa konceptet ”Möta-Hejda-Slå” mer eller mindre ensamma visavi Ryssland behöver ändras till ”Stabilisera-Avskräcka-Försvara” tillsammans inom hela alliansen. Sverige är inte heller längre en frontstat mot Ryssland utan alliansens gräns går öster om Finland och de baltiska staterna. Sveriges, och det svenska försvarets roll kommer att förändras och vi kommer att få betydande uppgifter i att säkra logistik- och handelsflöden över Östersjön och in mot Göteborg. Sverige kommer också att utvecklas mot att bli ett bakre område för logistik och understöd till de av alliansens styrkor som verkar mer österut.

Slutsatsen av detta är att vår förmågeutveckling behöver utvecklas så att den är uthållig, stryktålig, långräckviddig och interoperabel med alliansen i övrigt. Detta gäller inom alla domäner och såväl plattformar (såsom fartyg), sensorer, vapen, personal och underhåll.

Framförallt, avslutade Per, så är det tre påverkande krafter som ställer dagens och framtiden krav på oss, vår verksamhet och våra system och det är kombinationen av:

- Aggressiva motståndare
- Förändringen i militärgeografien
- Alliansmedlemskapet

Därefter följde kommandör Jon Wikingsson som f.n. tjänstgör vid FMV med en genomgång av pågående arbete med halvtidsmodifieringen av Visbykorvetterna samt arbetet med kommande fartyg av Luleåklass.

Vad gäller Visbykorvetterna så är arbetet med dem uppdelat i två steg, kallade kampanjer. "Kampanj 1" omfattar "enbart" installation av luftvärnsrobotsystemet CAMM (Common Anti-air Modular Missile, Sea Cep-tor). Alla andra åtgärder avseende skeppstekniska åtgärder, sensorer och ledningssystem kommer i "kampanj 2". Skälet för detta är att i nuvarande omvärldsläge minimera den tid som fartygen ligger på varv. FMV har kontrakterat MBDA UK vad gäller anskaffningen och installationerna bedöms enl FMV hemsida att påbörjas i slutet av 2025. Omfattningen av "kampanj 2" återstår att besluta.

Jon fortsatte sedan med att beskriva arbetet med kommande fartyg av Luleåklass. Han började med en djurisk jämförelse där Stockholm/Gävleklassen kunde liknas med en järv, Visbyklassen med en varg, den ej byggda Visby Gen 2-klassen med en varulv och slutligen Luleåklassen med en björn. En björn är stor, stark, stryktålig och slagkraftig och det ska Luleåklassen också bli.

De två första fartygen ska leveras till marinen år 2030 och resterande två åren därefter. Sättet att lyckas med de i sammanhanget snäva tidsförhållandena är att endast lösningar och system som bygger på befintlig teknik kommer att bli en del av fartygssystemet.

Grundidén för fortsatt utveckling ligger i att versionshantera de fyra fartygen på ett aktivt sätt över tiden så att de håller sig moderna i minst 40 år efter leverans.

Ett av de viktigare systemen ombord kommer att vara ett medelräckviddigt luftvärnsrobotsystem. Det ska kunna utgöra en del av Nato:s integrerade luftförsvar kallat IAMD (Integrated Air Missile Defence) och det kommer att ha en kapacitet som motsvarar de Patriotsystem som Sverige tidigare anskaffat från USA. Jon visade illusoriskt hur ett väl täckande luftförsvar kan byggas upp med stöd av samverkan mellan marinens fartyg, flygvapnets enheter, armén luftvärn och alliansens resurser.

Frågan om var och på vilket sätt fartygen kommer att byggas återstår att se och Jon Wikingsson gick inte in på detta vid seminariet då de frågor som rör detta har kommersiell sekretess ända fram tills dess att kontrakt är tecknade. En viss vägledning kan dock fås genom det pressmeddelande som Saab skickade ut den 16 maj (se foto nedan) där bl.a. VD:n för Saab Kockums Mats Wicksell sa följande:

Jon Wikingsson gick inte in på detta vid seminariet då de frågor som rör detta har kommersiell sekretess ända fram tills dess att kontrakt är tecknade. En viss vägledning kan dock fås genom det pressmeddelande som Saab skickade ut den 16 maj (se foto nedan) där bl.a. VD:n för Saab Kockums Mats Wicksell sa följande:

"We are proud to take on the mission to start the basic design of the new Luleå-class for Sweden and happy to cooperate with Babcock in this project. This is an important collaboration between Swedish and British shipbuilders, and I am looking forward to a close teamwork to strengthen the Swedish capabilities at sea.", said Mats Wicksell, SVP and Head of Business Area Kockums, Saab

På Babcock. T.v. om marinchefen står flottiljamaral Fredrik Lindén, chef VerkO Marin vid FMV. T.h. om marinchefen Kockums VD och t.h. om den brittiske amiralen står Anders Carp, vice VD på Saab.

Efter en välbehövlig kopp kaffe med tillhörande kanel-snurra fortsatte programmet med en genomgång från förbundsordföranden kring pågående rysk fartygsproduktion som byggde på öppna källor.

Den ryska varvsnäringen domineras av företaget United Shipbuilding Corporation som har ca 40 varv och 95 000 anställda. Flera av varven ligger "mitt inne i Ryssland" men då det finns ett väl utbyggt kanalsystem kan de likväl förflyttas såväl till Östersjön, Ishavet, Kaspiska havet och Svarta havet beroende på storlek.

Det ryska kriget mot Ukraina till trots har Ryssland ett omfattande nybyggnadsprogram. Leveranser sker trots embargo och handelshinder som exempelvis

Den ryska korvetten Askold som anges vara träffad/ förstörd genom en SCALP-missil den 4 november 2023.

svårigheter att få tillgång av avancerad teknik. Vi kan utgå från att ryssarna lär sig av de ukrainska framgångarna med drönare till sjöss. Östersjöflottan, Norra Marinen och Stillhavsmarinen har inga direkta förluster. I likhet med alla länders mariner har även de ryska fartygen fördelen av att de kan förflytta sig mellan olika hav och operationsområden.

Efter en inblick i motståndarsidans skeppsbyggnadsprogram övergick ordet till kommandör Juha Kilpi som presenterade det finska Pohjanmaa-programmet om fyra fartyg. De fyra fartygen ersätter tidigare minfartyg med samma klassnamn, minfartyg av Hämeenmaa-klass och robotbåtar av Raumaklass.

Det finska logistikkommandot har tecknat två avtal, dels med byggnadsvarvet Rauma Marine Construction och dels med vapen- och ledningssystem med Saab. Integrationsansvaret tar logistikkommandot själva.

De fyra fartygen kommer att få ett displacement om ca 4 300 ton och ha en längd om 117 meter, bredd 16 meter och djupgående 5 meter. Besättningen bedöms uppgå till ca 70 personer, toppfart drygt 26 knop och en uthållighet på ca 14 dygn/3500 nautiska mil.

Juha Kilpi berättade att fartygen utrustas med såväl sjömålsrobot (den israeliska *Gabriel*), luftvärnsrobot (*Evolved Sea Sparrow*) samt ubåtsjakttorped (Saabs

Genomskärrningsbild av Pohjanmaa.

tp 47). Leveranser till den finska marinen sker sent under 2020-talet med ambitionen att alla fartyg ska vara levererade före 2030.

Sist ut bland talarna var det kommandörkapten Marcus Brüggemeier som gav en exposé över den tyska marinens utveckling. Bundesmarine består för närvarande av ca 16 700 personer varav 1 600 är kvinnor. Marinen är av naturliga skäl förlagd i norra delen av Tyskland och då med en del mot Nordsjön och den andra mot Östersjön. Tyskland har ett ambitiöst nybyggnadsprogram med såväl nya ubåtar där man har ett väl utbyggt samarbete med Norge och nybyggnation av fregatter/jagare. Fyra så kallade "Mehrzweckkampfschiff" av Saarlandklass är beställda och det förs diskussioner om ytterligare två fartyg av samma klass. Fartygen har ett displacement om ca 10 000 ton, en längd av 160 meter och 144 personers besättning. Den tyska parlamentet har anslagit 5,6 miljarder Euro (drygt 60 miljarder kronor) till byggnationen av de fyra fartygen som kommer att levereras med start 2028 enligt nuvarande planer.

Utöver satsningarna på konventionella fartyg så pågår även omfattande investeringar i obemannade system, såväl undervattensfarkoster som farkoster som verkar på och över ytan.

Efter Marcus föredrag sammanfattade förbundsordförande kort dagens seminarium och tackade föreläsarna och publiken för att de alla bidragit till en intressant och givande eftermiddag!

De fyra talarna fr.v. Marcus Brüggemeier, Jon Wikingson, Per Edling och Juha Kilpi.

Högtidlighållande av HMS Ulvens förlisning

Chefen för Första ubåtsflottiljen kommandör Paula Wallenburg håller minnestelet. Till höger två sjömän från Ubåtsflottiljen med kransen vid högtidlighållande av HMS Ulvens förlisning. Foto. Ingmar Elofsson.

För att hedra minnet av de ubåtsmän som omkom vid HMS *Ulvens* förlisning den 15 april 1943, genomförde Första ubåtsflottiljen en ceremoni med kransnedläggning och korum till deras minne vid Veteranmonumentet utanför Ulrica Pia kyrka i Karlskrona. Vart femte år hålls större högtidlighållande på tre platser, varav en är vid förlisningsplatsen, och åren där emellan hålls mindre ceremonier. I år genomfördes ceremonier i Karlskrona och i Göteborg.

I sitt minnestal tog chefen för Första ubåtsflottiljen, kommandör Paula Wallenburg, upp de faror och stora uppoffringar ubåtsbesättningarna utsatte sig under andra världskriget och det viktiga arbete de utförde för Sverige. Flottiljchefen tog även upp det stora eftersökningsarbete som genomfördes då *Ulven* befanns saknad och det skulle visa sig att den tyska minan som låg på svenskt vatten och blev påseglad krävde de 33 besättningsmännens liv. Då flottiljchefen läste de förolyckade 33 besättningsmännens namn som omfattade unga värnpliktiga, unga befäl varav flera småbarnsföräldrar så förstår man vilka tragedier det förde med sig och som alla offrade sig för fosterlandet.

Amiralitetspredikant Charlotte Rönnbäck genomförde korum som inleddes med psalmen Blott en dag, ett ögonblick i sänder. I sin betraktelse tog hon upp att

Korum förrättas av Amiralitetspredikant Charlotte Rönnbäck. Foto Ingmar Elofsson.

Flottiljchefen och en sjöman från ubåtsflottiljen lägger ned kransen vid Veteranmonumentet. Foto Ingmar Elofsson.

Minnestal vid högtidlighållande av HMS Ulvens förlisning vid Nya Varvets kyrkogård. Foto Johanna Frejme/Försvarsmakten.

Två officerare ur Göteborgs Garnison lägger ner kransen vid högtidlighållande av HMS Ulvens förlisning. Foto Johanna Frejme/Försvarsmakten.

det är med ett stort mått av allvar och vemod vi står här 81 år senare och hedrar våra kamrater från HMS *Ulven*. Dessa ubåtsmän från HMS *Ulven* visar oss på modet och styrkan att aldrig ge upp och kämpa för det rätta. Någon måste föra kampen, om mörkret inte ska ta överhanden – då för 81 år sedan mitt under ett brinnande krig, liksom idag. Världen har inte förändrats så mycket. Idag hedrar vi dem som dött för vårt land eftersom man dör för det som är moraliskt och etiskt gott i längden: vår demokrati och frihet och nästa generations möjlighet till liv.

Vid Ceremonin i Karlskrona lade flottiljchefen och en sjöman från ubåtsflottiljen ner en krans vid Veteranmonumentet vid Ulrica Pia Kyrka och tyst minut hölls

varefter ceremonin avslutades med Marinens Musikkår och nationalsången.

Ubåtsklubben Nordkaparen är sammanhållande för högtidlighållandet av HMS *Ulvens* krigsförlisning. I Göteborgs garnison genomförde Ubåtsklubben en ceremoni vid monumentet för sjökrigets offer under andra världskriget på Nya Varvets kyrkogård. Vid monumentet hölls denna dag tal och representanter från Göteborgs Garnison lade ner krans över HMS *Ulvens* besättning.

Text: Ingmar Elofsson

I Flottans Mäns tidskrift nr 2/2023 kan du läsa mer om HMS *Ulvens* förlisning.

Hotell Drottning Victorias Örlogshem

Bo som en Drottning men betala som en sjöman.

Du som tillhör Försvarsmakten och någon av alla dess frivilligorganisationer är extra välkommen, det är för dig vi finns till.

Vi är ett litet familjärt hotell på ett av de bästa lägena i Stockholm. Vi erbjuder flera olika rumstyper, enkel, dubbel till sviter. Frukost och gratis wifi ingår.

Kliv rakt in i det svenska sjöförsvarets 500-åriga historia. Upplev äkta föremål, berättelser och möten med människor från 1522 till våra dagar.

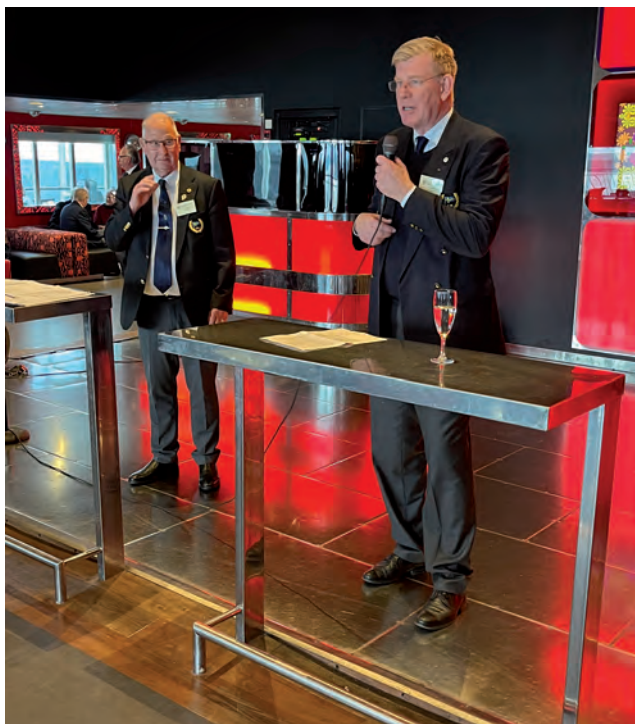

MARINMUSEUM
KARLSKRONA

Riksårsmötet 2024 – i smul sjö t.o.r. Stockholm-Tallinn

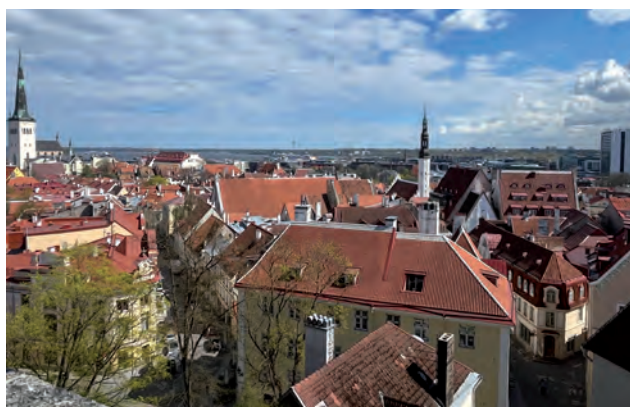
Riksårsmötet genomfördes i år ombord på M/S *Baltic Queen* på resa till Tallinn och Estland. Förutom förbundsstyrelsemöte, lokalföreningskonferens och riksårsmöte gavs rika tillfällen till att umgås och även att besöka Tallinn som med gott fog kan sägas vara gamla svenskbygder. För de intresserade genomfördes en guidad tur i Tallinn och till deltagarnas förtjusning var denna tur helt ny i förhållande till den rundtur som genomfördes för två år sedan. Det finns således mycket att se i denna stad och för er som inte var med kan en resa dit helt klart rekommenderas.

En av resans värdar, Jan Berglöv, ordförande i LoF Stockholm hälsar alla välkomna efter losskastning från Värtahamnen på söndagskvällen. T.v. toastmaster Sven Sahlsten.

Estlands parlament "Riigikogu". Parlamentet har 101 ledamöter.

Vy över Tallinn där de äldre delarna ligger i förgrunden. Längre bort syns Tallinns moderna delar där inte minst hamnområdet genomgår en omfattande modernisering.

På lokalföreningskonferensen redovisades utfallet på den enkät som varit utsänd kring ett eventuellt namnbyte. Antalet svarande var drygt 700 (ca 25 %

av alla medlemmar i Flottans Män) vilket i denna typ av sammanhang är en mycket bra siffra. Åsikterna går isär och slutsatsen blev att frågan ytterligare ska beredas och diskuteras centralt, regional och lokalt. Vidare ska ytterligare underlag tillställas lokalföreningarna. Ambitionen från förbundsstyrelsen är att frågan formellt ska prövas (första gången) på riksårsmötet 2025.

Ledamöter i förbundsstyrelsen väljs in för två år i taget förutom ordföranden och ersättare som väljs för ett år i taget. Vid Riksårsmötet 2024 hade några ledamöter och ersättare av sagt sig omval och tre nya ledamöter valdes in. Varje region har en ordinarie ledamot och en ersättare. Olika poster inom förbundsstyrelsen väljs vid ett konstituerande styrelsemöte.

Förbundsstyrelsen för 2024

Ordförande

Thomas Engevall, LoF Haninge

Ledamöter

Lars Sager, LoF Karlskrona, nyval, vice ordförande
 Jan Eric Knutas, LoF Göteborg, nyval
 Cawe Johansson, LoF Sundsvall, kvarstår
 Krister Hansén, LoF Stockholm, kvarstår, sekreterare

Ersättare

Jan Berglöw, LoF Stockholm, nyval
 Bengt Randewåg, LoF Härnösand, omval
 LarsIngvar Elofsson Memsengrell, LoF Kristianstad, omval
 Ulf Ängemo, LoF Halmstad, omval

I samband med riksårsmötet lämnade således Göran Löfgren, LoF Karlskrona, Lars-Erik Uhlegård, LoF Göteborg och Kjell Johansen, LoF Nynäshamn sina poster efter mångårigt och väl förrättat värv.

Flottans Mäns förbundsstyrelse. Fr.v. Jan Eric Knutas V, Jan Berglöw ersättare M, Krister Hansén, sekreterare M, Thomas Engevall förbundsordförande, Cawe Johansson N, Lars Sager vice förbundsordförande S, LarsIngvar Elofsson Memsengrell, ersättare S. N=region Nord, M=region Mitt, S=region Syd och V=region Väst.

Medaljutdelning vid Riksårsmötet 2024

Traditionen att visa sin uppskattning till förtjänstfulla medlemmar i Flottans Män är både viktig och uppskattad. Här har Lennart Bresell radat upp förtjänsttecken.

T.v. tre som nu lämnar förbundsstyrelsen och sina uppdrag är fr.v. Bo Schagerberg ansvarig för information och annonsering. Lars-Erik Uhlegård representant för region väst och Göran Löfgren vice förbundsordförande och representant för region syd.

De hedersbevisningar som förbundsstyrelsen kan besluta om alternativt föreslå utdelning av, består av följande utmärkelser, hederstecken och övriga tecken. FM Hedersankare, FM Ankarmedalj i guld, för dam som inte är medlem, eller som så önskar, monterad med "rosett" FM Ankarmedalj i silver, för dam som inte är medlem, eller som så önskar, monterad med "rosett".

Vid varje Riksårsmöte delas ett antal medaljer ut till personer som gjort förtjänstfulla insatser i Flottans Män. De som inte kan delta vid riksårsmötet tilldelas medaljen genom respektive lokalförenings försorg. Vid Riksårsmötet 2024 tilldelades följande medaljer.

Ankarmedalj Silver

Tommy Andersson, Växjö
Caj Bülow, Ängelholm
Bo Dahlgren, Norrköping
Håkan Emanuelsson, Halmstad
Lars O. Engvall, Trelleborg
Erlandsson Conny Växjö
Stig Gustafsson, Halmstad
Tryggve Halvarsson, Haninge
Lars-Gunnar Hansson, Trelleborg
Jan Hjortsberg, Växjö
Stig Karlsson, Halmstad
Lars Larsson, Haninge
Ulla Lignell, Göteborg
Leif Lindberg, Stockholm
Hannu Mylläri, Haninge
Owe Nilsson, Norrköping
Stefan Nilsson, Norrköping
Thomas Norelov, Haninge
Bosse Petersson, Norrköping
Roland Stengård, Kalmar
Malte Strandh, Norrköping
Pernilla Tapper Törnqvist, Göteborg

Ankarmedalj i guld

Mattias Bergsten, Lysekil
Leif Carlsson, Växjö
Thomas Engevall, Haninge
Kent Nordström, Göteborg
Jonas Wikström, Stockholm
Kjell Åsberg, Göteborg

Hedersankare

LarsIngvar Elofsson Memsengrell, Kristianstad
Krister Hansén, Stockholm
Sten Svensson, Växjö
Lars-Erik Uhlegård, Göteborg

Hedersankaret

Lennart – Flottans Mäns trojänare

Lennart Bresell avtackas för de många decenniers arbete han lagt ned som kanslichef och många andra uppgifter i Flottans Män. En av många som hyllade honom var vice förbundsordföranden och lokalföreningen i Karlskrona Göran Löfgren

En av de verkliga trojänarna i Flottans Män är kanslichefen Lennart Bresell. Under 22 år har Lennart svarat för ekonomi och kansliet. Innan det var Lennart även sekreterare i några år. De flesta genom åren tusentals medlemmarna har säkert kommit i kontakt med honom vid något tillfälle. I mogen ålder har nu Lennart lämnat över de ansvarsfulla uppgifterna efter ett synnerligen väl förrättat värv.

Vid Riksårsmötet avtackades Lennart och många passade på att ge ett personligt tack.

Förbundsordförande Thomas Engevall höll ett kortare anförande där han bland annat sa följande:

Lennart, du har varit kanslichef och kassör för Flottans Män med den äran i 22 år! 22 år är en lång tid. För att jämföra med något så är det:

- 4 % av den tid som svenska flottan existerat.
- 25 % av den tid som Flottans Män har existerat.
- 26 % av den tid som du själv existerat.
- 63 % av den tid som riksförbundet existerat.
- Och hur mycket av din tid som du lagt på Flottans Män enligt din hustrus uppfattning vågar jag inte spekulera i.

Det som präglat dig i din gärning har varit att du alltid lagt ned din själ i verksamheten och alltid varit en man som man kan lita på och som gett såväl medlemmar som styrelseledamöter fullt stöd.

Lennart, du har genom din insats under alla dessa år kommit att bli den som nog mest av alla identifieras med Flottans Män. Den enda som möjligen kan konkurrera är initiativtagaren till att bilda Flottans Män, dåvarande kommandörkaptenen Göran Wahlström. Men, jag tror nog att du egentligen skulle avgå med segern om det kom till en tävling mellan er bägge. Som ett tack för dina insatser vill vi nu överrätta ett antal gåvor. De är:

- Ett inramat diplom.
- Den första av de tampar som Ingvar Stenmark gjort som vi har som speciella gåvor.
- Ett presentkort som jag tänker överrätta till din fru.

Presentkortet har alla lokalföreningar och riksförbundet samlat ihop till så att ni bägge ska kunna göra en rejäl resa.

Stort tack för allt Lennart!

Som kuriosa kan nämnas att den graverade plakett som sitter på den monterade tamp som Lennart fick, gravades i Tallinn genom den blivande vice ordförandens försorg då den svenske gravören blivit försenad. Det finns gott om medlemmar i Flottans Män som kan fixa det mesta!

Efter avtackningar och annat samlades alla deltagare till bankett i finrestaurangen ombord. Smakrik och riklig mat och dryck intogs. Särskilt kan nämnas en kramgod och sugande förrätt i form av bläckfisk. Den var möjligen väl intressant för några men det var inget som påverkade resenärernas goda humör!

Text: Ingmar Elofsson

Foto: Göran Löfgren, Tommy Johansson och Thomas Engevall

Ovan t.v. besök på bryggan före losskastning i Tallinn med bl.a. Michael Larm och Chatrin Vinlöv. Ovan t.h. honnörsbordet med bl.a. Örjan Sterner, Krister Hansén, Jan Berglöw och Kristina Bresell. Nedan resans nestor Bo Blyvall (sittande t.h.), samt fler medlemmar efter losskastning från Tallinn och längst ner den beryktade förrätten till middagen.

Navigation utbildning vid Sjöstridsskolan

Navigation utbildning i marinen är liksom många andra utbildningar ett av grundfundamenten för fartygstjänsten. Navigation utbildningen på Sjöstridsskolan, SSS, är både teoretisk och praktisk i simulatorer och även ombord på olika fartygskölar. Utbildningen genomförs av Nautiska sektionen på SSS och vi träffar chefen örlogskaptän Joakim Svensson. - Eleverna är specialistofficerare och de har en bakgrund som anställda sjömän och amfibiesoldater medan officersprogrammets kadetter kommer direkt från värnplikten. Elever på amfibieförbandets officersprogram genomför sin utbildning på Berga och sedan läser vissa tekniska specialistofficerare även nautik berättar Joakim.

- Utbildningen är runt ett och ett kvarts år och kan ses som en trappa med fyra steg berättar Joakim. - Första steget är teoriutbildning som sedan följs med övningar i simulatorn och sedan praktisk navigation med våra mindre båtar och slutligen det fjärde steget som är skoldivisionen. För officersprogrammet tillkommer även bland annat utbildning i astronomisk navigation och den är då förlagd ombord på de båda seglande skonerna *Gladan* och *Falken*. - Detta är en bra utbildningsgång säger Joakim och utbildningen stegras hela tiden. På skolan finns också ett speciellt klassrum, metodträningsklassrum, där varje elevplats är försedd med skärmar och ppi och även radarnavigering med skivmetoden kan genomföras. Vid ett övervakningspodium kan lärarna följa varje elevs verksamhet och det ger på så vis en individuell utbildning.

I simulatorerna får eleverna en realistisk utbildning och alla tänkbara varianter kan läggas in i simulatorerna, som till exempel vind,

Tre navigeringsplattformar används vid praktisk navigeringsutbildning vid Sjöstridsskolan. Båtarna är typ *Serecraft 11* i aluminium vilka inköpts av försvarret i fem exemplar för övervakning av skjutfältsområde till havs. Byggnadsvarv är Weldmec Marine, Borgå, Finland.

Längd:	11,3 meter
Bredd:	3,5 meter
Djupgående:	0,7 meter
Deplacement:	8 050 kg
Maxlast:	600 kg + 6 pers inkl besättning
Maxfart:	34 knop
Maskin:	2 st Yanmar (2x260 kkr)
Toalett:	Finns ombord

Förberedelser är viktigt i all verksamhet i försvarret och då inte minst vid navigering. Eleverna är både från flottan och amfibie.

En av lärarna, sjökaptan Pelle Pettersson har genomgång inför dagens utbildning i simulatorerna. Miljön är realistisk och med till och med motorljud navigerar vakthavande officer ut från Göteborg. Överst finns data på kurs, fart, vind, roll och mycket annat.

ström och minskad sikt på grund av dimma och regn. Vi tar del av dagens utbildning i simulatorerna och som alltid är det noggranna förberedelser. Inför övningen får eleverna ett planeringsunderlag med anvisningar och förutsättningar. Tips på hur de ska genomföra övningen och rollfördelningen på respektive simulatorbrygga är en annan viktig del i förberedelsearbetet. Vid dagens övning är det elever ur officersprogrammet som övar i simulatorn. Losskastning från Tångudden i Göteborg och med som vanligt en västlig vind, ström i Göta älv och en omfattande trafik, är det inte det enklaste att ta sig ut något som säkert, vilket en del av läsarna fått uppleva. Navigationslärarna följer navigeringen, rättar till och instruerar hela tiden och med en lång erfarenhet som civila sjökaptener eller en lång bryggjtjänst bakom sig i flottan får eleverna en lugn och metodisk utbildning.

Försvarmakten är inne i en tillväxtresa, vilket även sätter sina spår på den nautiska utbildningen. - När jag började här för runt åtta år sedan utbildade vi runt 17 elever på officersprogrammet vilket idag i princip har fördubblats. För den nautiska utbildningen finns navigationslärare med varierande bakgrund. - Det är specialistofficerare i nautisk tjänst, officerare på bemanningsuppdrag och sedan har vi även civila sjökaptener. Detta är en bra mix och inte minst att få ha lärare utifrån med en annan bakgrund är vitaliserande för verksamheten säger Joakim. - Sedan inte att förglömma, att vi har en administratör som är spindeln i nätet för vår dagliga verksamhet och som håller reda på all kursadministration säger Joakim. - Utöver det har vi en drifttekniker som ser till att all teknik fungerar och sedan har vi en materielredogörare som även har ansvaret för Tackelboden och Trolle Båthamn.

- För utbildningen i simulatorn finns fyra små och ytterligare två ännu mindre bryggor berättar Joakim, och för att möta utbildningen bygger vi nu en helt ny anläggning i skolbyggnaden som ska vara klar runt sommaren nästa år. - Dagens anläggning fungerar bra men den är trots allt 15 år gammal och i den nya kommer

åtta bryggor att finnas tillgängliga, vilket ger bra möjligheter och de kan separeras så att var och en får olika förutsättningar. Här finns även utökade möjligheter för sjöförbanden att utnyttja simulatorerna. - Ombyggnaden gör också att bryggorna kan vara sammankopplade med vårt nya metodträningsklassrum, vilket skapar större flexibilitet och på så vis får vi en rationellare utbildning.

Den första grundläggande praktiska navigeringen genomförs på de tre så kallade skjutfältsbåtarna som tidigare varit övervakningsbåtar på Försvarmaktens skjutfält, som skolan för närvarande disponerar för att sedan fortsätta på skoldivisionen och skonerterna.

Även om tillgång finns till elektroniska sjökort m.m. så övas och utbildas alltid i det traditionella framförandet och navigering.

Metodikerna och arbetet vid framförandet är den traditionella i marinen även om det är mindre båtar. Bemanningen vid navigeringen är i mitten vakthavande officer, VO, till höger rorgångaren och till vänster VO2. I bakgrunden håller navigationsläraren ett vakande öga med hjälp av elektroniken.

Vi följer med på en utbildningsdag med specialistofficersutbildning, SOU, från amfibie och flottan där de senare kallas sjö. De tre båtarna ligger förtöjda i Trolle båthamn och förmiddagens utbildningspass ägnas åt förtöjningsövningar och övning i man överbord. Dagen börjar med genomgång av örlogskapten Anders Foghagen som är huvudlärare i navigation.

Specialistofficerarna har alla en nautisk bakgrund och flera har tjänstgjort som stridsbåts- eller båtförare under flera år, eller som anställda soldater och sjömän och har därmed erfarenhet av att huvudsakligen framföra båtar. Deras utbildning fokuserar på att de ska kunna framföra större båtar och örlogsfartyg och det görs med en annan metodik än den som gäller för till exempel stridsbåtar. Förberedelser och planering av utbildningspassen är en ledstjärna genom verksamheten. Bemanningen ombord är tre till fyra från SOU i en mix av amf- och sjöelever och de poster som besätts är vakthavande officer, VO och VO 2, rorgångare samt utkik. Ombord på varje båt finns en lärare och efter varje förtöjningsövning går läraren tillsammans med eleverna igenom det genomförda momentet.

Under eftermiddagspasset genomförs navigering inomskärs runt Karlskrona och speciella leder följs, vilka är uppgjorda så att de täcker olika navigatoriska problemställningar. Även här hålls en genomgång av navigationslärarna före losskastning och sedan får eleverna fortsätta med egna förberedelser innan losskastning. I området finns både fritidsbåtar och färjetrafik så utbildningen blir en realistisk tillämpning av inhämtade kun-

Fr.v. navigationslärarna Pelle Pettersson och Amanda Kumlin vilka också är civila sjökaptener. Till höger örlogskapten Joakim Svensson, chef för Nautsektionen.

skaper i simulatorerna. De olika befattningarna ombord skiftas och då skifte görs går navigationsläraren och eleverna från det genomförda passet för att tillsammans snabbt få feedback på den praktiska navigationsutbildningen.

Då utbildningen för specialistofficerarna med nautisk inriktning är klar, efter ett drygt år, får eleverna civil examen Fartygsbefäl klass VII. De erhåller en militär nautisk behörighet N7 och är redo påbörja sin vidare karriär som nautiker i marinen.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Utkiken rapporterar

Under den här rubriken hittar du lite smånotiser som rör havet och sjömansyrket eller något annat som hör till området. Många talesätt och olika andra sätt att uttrycka något har ofta bäring från fartyg, havet och vatten. Frågan som ofta ställs är varför det heter på ett speciellt sätt ombord på ett fartyg. Du är välkommen med bidrag, och då inte allt för långt.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Varifrån kommer fartygsnamnen

Att döpa fartyg är en urgammal tradition som går flera tusen år bakåt i tiden.

Det konstaterar fil.dr. Anita Schybergsson som är namnforskare och läroboksförfattare med fartygsnamn som specialitet. I en artikel i tidskriften Sjöbefälen från september 2023 berättar hon om sin intressanta forskning. - Vid sidan av människor och platser är fartyg de enda som konsekvent fått individuella egennamn, påpekar Schybergsson. I Sverige fick fartygen förr i tiden namn som *Elida* ur Fritjofs Saga och namn efter nordiska gudinnor som *Freja* och *Svea*.

I Schybergssons senaste forskningsstudie har hon undersökt fartygsnamn i Sverige under 1600- talet. Genom skeppslistor har hon fått ihop ett material med 659 namn som hon analyserat och kategoriserat. - Djurnamn är en stor namnkategori. Mest populärt är *Falcken* som 15 fartyg döptes till, säger Schybergsson. Namnet *Swanen* fick tio fartyg under perioden. Andra återkommande djurnamn var bland annat *Lejonet*, *Hjorten* och *Björnen*.

Fartygs namn berättar ofta om redarens vision eller förhoppningar. - Modetrenden med kvinnonamn började i USA och England, men spred sig sedan över världen. Många skeppsredare döpte sina fartyg efter hus-trun eller döttrarna. Ibland tog de sitt eget namn, eller namnet på en son, men det var mer sällsynt.

Några fartygsnamn från upphuggna skutor i Torekovs hamn. Foto: Ingmar Elofsson.

Namnen som skeppsredarna gav sina fartyg kunde symbolisera snabbhet, styrka, framgång eller tron på en högre makt i hopp om allsmäktigt beskydd. Än i dag kallas fartyg konsekvent för "hon". Det gäller oavsett om fartyget har manliga namn. När det är kraft och styrka som gäller tar man till gamla gudars namn, till exempel *Atle*, *Oden*, *Ymer*, *Frej* med flera. Även många bogserare har sådana namn. Fritidsbåtar får däremot ofta kvinnonamn.

Uno Gradin

Tågvirke

Tågvirke, vardagligt tal rep, är ett samlingsnamn för olika typer av sammanhängande knippen tvinnade med en minst fyra mm grov trådsträng, t.ex. lina, rep eller tross, som genom slagning eller flätning getts en väl sammanhållen och balanserad struktur. Tågvirke är ofta ett samlingsnamn för tampar, rep och linor ombord.

Harald Blikra delegationschef/nestleder OOF Norge, Steen Eiler Engstrom landsformand Danmark, Pentti Niskanen ordförande Finlands Marinförening och förbundsordförande Thomas Engevall Flottans Män flätar samman Kamratskap, Örlogstradition och Sjöförsvaret under Nordiska mötet i Karlskrona 2022, vilket åskådliggörs som bör på Repslagarbanan med ett rejält tågvirke. Foto: Ingmar Elofsson.

Korvetterna har dockat in och stöttorna svetsas fast i fartygsdäcket. Foto: Ingmar Elofsson.

Fastsvetsad i kajen

Ett fartyg som av olika anledningar inte kastar loss på en längre tid, det kan bero på haverier, personalbrist eller något annat skäl, brukar skämtsamt sägas vara fastsvetsad i kajen. Talesättet kan gälla även andra fartyg byggda av annat material. Mer eller mindre fastsvetsade på ett annat sätt var dock fartygen som deltog i ME01, EU-operationen EU NAVFOR – *Operation Atalanta* och namnet står för ”Marinens insats i EUNAVFOR”.

Förbandet bestod av korvetterna HMS *Stockholm* (K11), HMS *Malmö* (K12) en särskilt utbildad skyddsstyrka ur Amfibiekåren (VPD – *Vessel Protection Detachment*) på 14 man samt stödfartyget HMS *Trossö* (A264) med en total personalstyrkan av 152 personer.

Transporten till och från operationsområdet genomfördes av MV *Eide Transporter* som är ett så kallat dränkbart fartyg eller heavy lift cargo, vilket sänks ned. Sedan bogseras fartygen ombord och därefter länsas barlasten och fartygen är torrsatta. Därefter, mer eller mindre, svetsas de fast i det dränkbara fartygets skrov.

Styrbord och babord

På sjön används begreppen styrbord och babord för att beskriva något på eller runt fartyget i stället för vänster och höger. Men varför heter det styrbord och babord? Det finns säkert flera förklaringar men en källa säger att orden kommer från vikingatiden och har sin grund i ordet bord, som är fartygssidan, eller bordläggning som sidan också heter.

Styrbord är båtens högersida och kommer från att vikingaskeppen satt styråran på högra aktersidan. Kan

En imponerande styrbordssida på den amerikanska kryssaren USS CG 60 Normandie av Ticonderoga-klass. Foto: Ingmar Elofsson.

också kanske bero på att de flesta styrmännen högerhänta. Babord är fartygets vänstra sida och kommer från att styrmännen på vikingatiden stod med ryggen mot vänstersidan och baksidan för styrmännen därav bak bord som har blivit babord.

I engelskan är namnet starboard och i likhet med svenskans styrbord härstammar det från styråran och på gammal engelska hette det steorbord. Eftersom åran var på fartygets högersida förtöjdes fartygets vänstersida alltid mot hamnen och kajen och hamnen heter port på engelska därav heter babord port på engelska.

Det sägs att uttrycket ”POSH”, som betecknar något elegant och fashionabelt, härstammar från att styrbordssidan också är paradsida eftersom det är den man ser när man närmar sig fartyget från kajen. Uttrycket ska enligt denna mening tolkas *Port (side) Out – Starboard (side) Harbor*. Detta kan dock vara en skröna.

Nyhet!

LÅG RYSSLAND OCH JOSEF STALIN BAKOM MORDET PÅ IVAR KREUGER?

Låg Ryssland och Josef Stalin bakom mordet på Ivar Kreuger?

Blev Ivar Kreuger mördad och vad och vem låg i så fall bakom mordet? Vad var det som väckte den ryska statsledningens hat mot och fruktan för Ivar Kreuger? Hur var Ivar Kreugers relationer till de ledande inom familjen Wallenberg? Var det rätt att kalla Ivar Kreuger svindlare? Vilken roll spelade brodern Torsten Kreuger i Kreugerkraschen? Torsten Kreugers dramatiska karriär och Högbroforsskandalen. Vilka kvinnor hade en nära relation till Ivar Kreuger? Hur gick det sedan för de stora Kreugerbolagen SCA, Ericsson, Boliden, Tändsticksbolaget, Grängesbergbolaget och Hufvudstaden? Alla dessa frågor försöker jag besvara i denna bok. 192 sidor med 130 bilder (många i färg). Pris: 450 kr.

En närmare presentation av boken finns på magnusullman.com
 Du kan beställa boken på tel: 0708 1919 29 eller
 e-mail: bok@magnusullman.com

Boken levereras omgående till angiven adress. Priset inkluderar porto och emballage. Fakturan ligger i boken. För leverans till adress i utlandet tillkommer extra porto med 110 kr.

BOKFÖRLAGET MAGNUS ULLMAN AB

Skydda tanken och toalettssystemet

Använd Transclean 65 för rengöring. Transclean 65 är en specialvätska som löser urinsten och andra hårda avlagringar i septiktank och rörledningar samt förhindrar stopp i toalettssystemet.

Använd Tank Safe för frostskydd så kan du starta nästa säsong utan problem. Tank Safe skyddar ditt toalettssystem mot frysning, skyddar ner till minus 30 grader.

Använd Toilet Clean, en specialprodukt för rengöring av toalettutrymmen samt toalettskål, enkel att använda, bara spraya på, låt verka och torka av, skinande rent.

De tre produkterna är miljövänliga och biologiskt nedbrytbara. Är inte skadliga för metaller, plast eller gummi. Har med framgång använts av yrkes och kryssningsfartyg under många år.

Kemiprodukter International AB www.kemiprodukter.se

HMS Gotland på floden Dart

Vi har fått svar från Anders Stävberg avseende bilden från förra numret där flygplanskryssaren *Gotland* ligger till ankars, troligtvis i någon flod. Enligt Anders så tror han att HMS *Gotland* ligger till ankars på floden Dart på en plats som kallas "S. Embankment - Dartmouth Castle". I bakgrunden syns den brittiska sjökrigsskolan "Britannia Royal Naval College". Samhället på udden bakom kryssaren heter då Kingswear.

Detta har visat sig stämma bra och Sydney Voisy på Visit South Devon har haft vänligheten att sända oss några bilder hur omgivningarna kring floden Dart och Kingswear ser ut idag. Bilderna är tagna från den höjd mitt emot Kingswear som heter Jawbone Hill som fritt översatt skulle det betyda "Käkbensbacken".

Text: Ingmar Elofsson

Samhället Kingswear idag. Till höger i bilden är inloppet till floden Dart. HMS *Gotland* låg till ankars framför samhället Kingswear med stäven i riktning mot Darts inlopp till höger i bilden. Höjden där fotografen står heter Jawbone Hill. Foto: visitsouthdevon.co.uk

Bojdukar

Eivor Larsson och Eva Tornerhjelm i arbete i syateljén.

Den marinblå bordsduken med sin gula bård är en vanlig syn ombord örlogsfartyg men förekommer även i andra militära sammanhang. Bojduken, i privata hem, hade ursprungligen uppgiften att täcka bord som inte var så vackra, de fanns i blå rött och grönt och hade ofta en broderad blombård.

Vi har besökt Eva Tornerhjelm, som i sin syateljé tillsammans med Eivor Larsson, bland mycket annat syr upp bojdukar. - Den gula båarden på bojduken härstammar från giggerklädet. Giggerklädet med sin 70 mm breda bård, var ett kläde, ursprungligen avsett för chefspersoner, som när de roddes, kunde sätta sig på det och vid överhandsväder kunde svepa om sig när kylan trängde på.

- Tyget, som även används i giggerkläden och bojdukar, är av ull eller numera ullblandning, och kommer från en liten familjeägd fabrik i Italien. Guldbården handvävs i Frankrike. Den årliga åtgången är runt 300 meter ulltyg. Eva har god hjälp av Eivor Larsson som är utbildad vid Tillskärarakademin i Köpenhamn, med historik från 1800-talet.

- Arbetet här tillsammans med Eva är både intressant och roligt, berättar Eivor, medan de arbetar vid det stora bordet för fullt vid varsin symaskin. Detta bord behövs för större och mindre uppdrag, där bojdukar av olika storlekar är några av uppdragen.

- Då produktionen av ulltyget kommer från ett mindre familjeföretag med sin hantverksmässiga tillverkning, märks det på priset, säger Eva, samtidigt som hon visar oss runt i sina lokaler.

Tyget för bojdukarna kommer i stora rullar från Italien.

Bojdukarna görs i olika storlekar allt efter kundens önskemål.

Att sy upp en bojduk är ett grannlaga arbete. Vinklarna på bården måste vara absolut räta och likaså avståndet till kanten.

Bojdukarna, här ett bårtäcke, får ägarens namn.

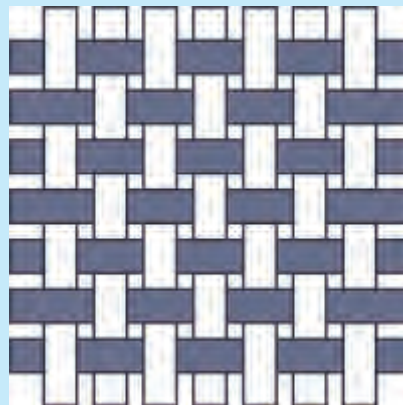
Exempel på en grön bojduk med matchande gardiner som nuvarande chefen för Ledningsstaben, generalmajor Mikael Frisell (arméofficer) på FMV fick i välkomstgåva av sin företrädare (konteramiral). Amiralens bojduk var självfallet mörkblå och så även gardinerna.

Boj

Boj är ett grovt, tätvävt vävt och ruggat tyg av ull vävt i tuskaft och är alltid enfärgat.

Benämningen boj har använts i svenskan sedan 1624 och kommer av franska och italienska ord för brun, vilka i sin tur härrör från latinets badius (kastanjebrun).

Tuskaft (tvåskaft) är en bindningstyp som används vid vävning. I tuskaft använder man endast två solvskaft som höjer och sänker varptråden med hjälp av två trampor. Tuskaft räknas tillsammans med kypert och satin till de tre grundläggande bindningarna. Av dessa tre ger tuskaftet den tätaste och slitstarkaste bindningen (se nedan). Källa: Wikipedia.

- Här finns material inte bara för bojdukar, utan även andra tyger då vi också syr upp gardiner, ridåer, draperier och mycket annat.

- Vi gör dynor till bl.a. båtinnredningar, lagar båtkaPELL, har i mindre omfattning sömnad av kapell, beroende på storlek, då de tar väldigt stor plats och är tunga. Eva och Eivors kunder är allt från privatpersoner till offentliga miljöer, förutom bojdukar till Försvarmakten.

- Bojdukarna är välkända i mässar och ombord på örlogsfartyg där de funnits sedan generationer tillbaka.

- Bojdukar sköts enklast med kemtvätt med anledning av ulltyget. Tidigare fanns egna skrädderier i Försvarmakten och de producerade även bojdukar. Verksamheten är numera nedlagd och sömnadskonsten är borta från försvaret.

- Vi har även sytt upp och skänkt ett bårtäcke till Amiralitetsförsamlingen i Karlskrona, vilket formsyts för ändamålet, berättar Eva.

- För de som önskar syr vi tillhörighet till fartyg/mäss i bojdukar. Då kan det i framtiden ge en historisk möjlighet att härleda ursprunget, eftersom dukarna ofta har en lång hållbarhet.

Text och foto: Ingmar Elofsson

Foto från FMV: Thomas Engevall

Fartygspassager i Öresund

Vår medlem Carl-Johan Jargenius boende i Viken har uppsikt över Öresund och dokumenterar intressanta fartygspassager. Här är några av dem.

Danska fregatten *Iver Huitfeldt*

Iver Huitfeldt i Öresund den 16 jan 2024.

Danska flottans fregatt *Iver Huitfeldt* sändes i slutet av januari till Röda havet. I slutet av mars kallades fregatten hem i förtid. Det visade sig att sig fregatten hade allvarliga brister och skulle enligt försvarets största fackförening Centralföreningen för Stampersonal (CS) aldrig ha sänts iväg. Kommendörkapten och fartygschefen Sune Lund skriver fyra dagar efter angreppet till Sjöförsvaret kommandocentral att bristerna varit kända i årtal utan att åtgärder vidtagits. Det hastar att lösa problemen.

Fregatten och dess besättning utsattes för stor fara under ett angrepp i mars med 15 drönare. Fyra drönare sköts ner. Därefter slutade radarsystemet att fungera under en halvtimme. Fregatten kunde då inte avfyra en enda luftförsvarsmissil. När fregattens centrala stridsledningssystem föll ur användes kanonerna. Men hälften av projektilerna exploderade i luften utan att vara i närheten av något fientligt mål.

Källa: Søfart

Ryskt signalspaningsfartyg av *Vishnya*-klass

Ryskt signalspaningsfartyg av *Vishnya*-klass. Oklart vilket. Ingen AIS. Inget ID-nummer. Följdes som vanligt av dansk patrullbåt (P 521 *Freya*).

En annan passage var av det ryska signalspaningsfartyget av *Vishnya*-klass en disig vårmorgon. *Vishnya* är NATO:s beteckning men beteckningen *Meridian*-klass finns också. Fartyget ingår i en grupp underrättelse-/signalspaningsfartyg byggda under 1980-talet och omfattar sju fartyg i denna klass. Fartyget har ett displacement på 3 470 ton och

är 92 meter långt och utrustat med en omfattande uppsättning av sensorer. Fartyget har även SA-N-8 luftvärnsrobotar och 30 mm Gatlingkanoner. Besättningen uppgår till 146 man.

HMS Severen passerar norrut

Det brittiska fartyget HMS *Severen* är ett patrullfartyg, av vad som fritt översatt kan kallas flodklass. Klassen är namngiven efter floden Severn. Fartyget sjösattes 2002 och har ett displacement på 1 700 ton, har 30 mans besättning och kan medföra en trupp på 20 personer. Vid måttlig fart är räckvidden ca 5 500 sjömil (ca 1 020 landmil).

Tyska fregatten F 225 Rheinland-Pfalz

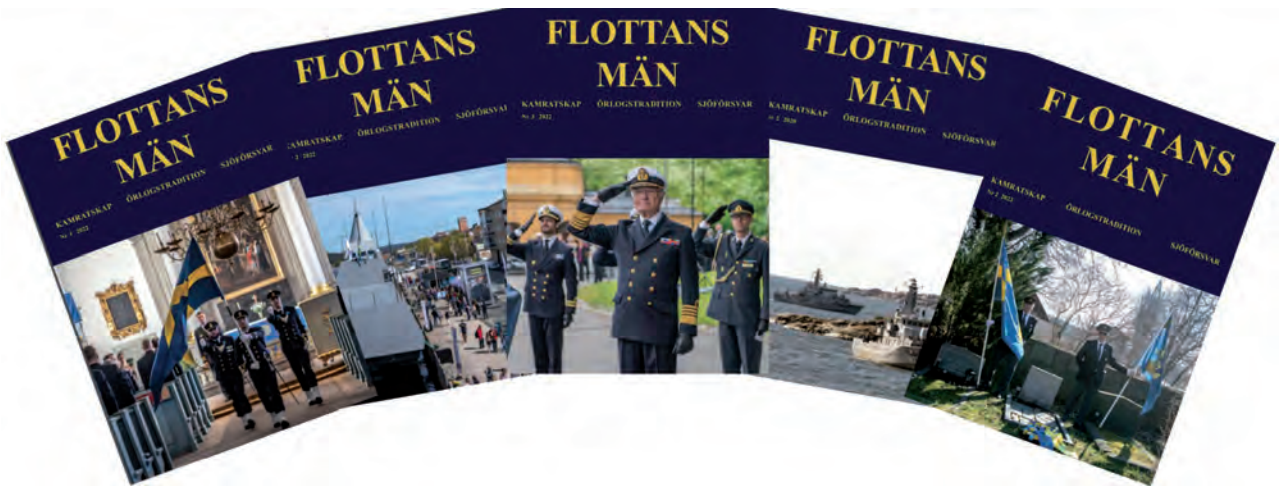
Den tyska fregatten F 225 *Rheinland-Pfalz* i Baden-Württemberg klassen togs i tjänst den 13 juli 2022 och är tyska marinens nyaste fartyg. Fartyget har ett displacement på 7 200 ton och en besättning 110 personer, men kan förlägga ca 190 personer ombord. Fartyget har en omfattande beväpning och även två helikoptrar kan medföras.

Ytterligare information om fartygen finns att tillgå på internet.

Text och foto: Carl-Johan Jargenius

Fortsatt upprop till tidskriftsfonden!

Flottans Mäns tidskrift är en viktig del av vår verksamhet och har funnits i någon form sedan föreningen bildades 1935 och den registrerades som tidskrift 1941.

Kostnaden för tryckning och distribution av tidskriften har genom åren varit, och är, en stor del av föreningens kostnad vilket ökat under senare år. Tidskriften finansieras genom medlemsavgiften, idag 120:- per år, annonser och donationer till tidningsfonden. Vår strävan är att inte höja medlemsavgiften mer än absolut nödvändigt.

Under 2024 finns också en klar risk att de tidigare bidrag vi erhållit av Försvarsmakten via Sveriges Militära Kamratföreningars Riksförbund (SMKR) inte kommer att kunna påräknas då Försvarsmakten sagt upp det avtal med SMKR som möjliggjorde stödet. Att bygga upp en egen ekonomi för tidningen som är oberoende av beslut och pengar av andra än oss själva är därför viktigare än någonsin.

Den långsiktiga målsättningen ligger fast, vilket innebär att tidskriften med bibehållen kvalitet, till den allra största delen ska kunna bära sina egna kostnader. Ta därför fortsatt möjligheten att som läsare, medlem, lokal-förening, organisation, företag och övriga att fortsätta ge bidrag till Tidskriftsfonden.

Gåvogivarna under 2024 presenteras i 2025 års första nummer av vår tidskrift.

Bidragen/gåvorna sätts in på Plusgiro 5 88 19-4. Märk bidraget med ”Tidskriftsfonden”.

Specialist på båtjuridik!

Kostnadsfri kortare telefonrådgivning
www.halleradvokatbyra.se
www.batjuristen.se

+46 (0)520-22 10 20 Häller Advokatbyrå AB, Box 68, 461 22 Trollhättan

HÄLLER
ADVOKATBYRÅ

Havets Vargar

Det kom ett brev i form av en e-post till redaktionen med följande innehåll från Björn Olsson.

Hej,

På sjuttioalet var vi ett litet gäng grabbar som blev uttagna att via "SVK-linjen" i Flottans värnpliktsutbildning bli utbildade till sekonder (1:O) på Mtb. Vi ryckte in i "Pottis" för första delen av utbildningen vid KÖS, följt av ett skede ombord som sjömän på 4:e Mtb-div förlagd till Gålöbasen. Vidare på Berga (BÖS) och till ett längre befattningsskede ombord Mtb. Utbildningen avslutades med en sista utbildningsomgång på Sjökrigsskolan Näsby Park, examen som fänrikar och en kortare tid ombord igen och till slut avrustning av fartygen.

Det här var 1974-75 och det var den sista omgången Mtb-gastar som utbildades. De kvarstod i organisationen några år till, då vi var krigsplacerade som 1:O. En KFÖ genomfördes 1978.

Under sommaren -75 plitade vi ihop en artikel till tidningen "Värnpliktsnytt" och det är den jag bifogar. Kanske den kan platsa i "Flottans Män."

Med vänliga hälsingar,
Björn Olsson

Den platsar definitivt så håll till godo – här kommer berättelsen igen, nu 49 år senare än det förra införandet.

Björn gick befodringsutbildning (MKS Bk/Lt) och tjänstgjorde kortare perioder på vedettbåtar under åttiotalet. Inom frivilligförsvaret har Björn varit aktiv inom Hemvärn med marina uppgifter, kombinerat med kurser inom SVK och andra frivilligorganisationer.

En vecka med MTB

En del av er kanske har hört mullret från motortorpedbåtarna på Hårsfjärden och undrat hur det är att vara ombord på ett sådant fartyg. Året är 1974 och vi är några sjömän som tjänstgör på Mtb som tänkte försöka berätta lite om begreppet Mtb.

Fartygen ingick i Flottans offensiva ytattackförband. De nyttjades för överraskande anfall mot t.ex. invasions- och raidföretag, för snabbutläggning av mineringar och för övervakningsuppgifter. I fred är Mtb utmärkta som beredskapsfartyg, bl.a. beroende på sin höga fart.

Ombord finns bara provisorisk förläggning, inte heller möjlighet att laga mat.

För att ni ska förstå hur livet ombord på en Mtb kan vara, har vi gjort ett utdrag ur dagboken för en vecka.

Måndag

Under förmiddagen ligger vi stilla och serverar fartyget, rättar sjökort, målar, gör maskinarbeten och vanliga sjömansjobb m.m. På eftermiddagen går vi till sjöss, men en timme innan börjar den rejäla påklädningen

Naturligtvis medlemskap i föreningen Mtb-veteraner och Flottans Män.

Björn är marknadsekonom utbildad i Sverige och USA. I arbetslivet har han haft uppgifter inom marknadsföring av såväl produkter som civila och militära tjänsteprojekt. Det har gällt marknader i Nordamerika, Asien (boende i Singapore), Afrika och i Sverige.

Mtb-data

Längd:	23 m
Depalcement:	ca 45 ton
Fart:	ca 45 knop
Bestyckning:	2 st 53 cm torpeder alt minor 1 st 40 mm automatkanon m/36 Lysraketställ 2 kulsprutor
Motorer:	3 Insotta Franschini á 1500 hk 2 Ford V8 á 85 hk
Besättning:	6 befäl, 11 sjömän

bestående av bl.a. "flygarunderställ," njurbälte, stormställ, skinnhuva och hörselskydd. Därefter provkör vi motorerna. Innan vi kastar loss får besättningen information av fartygschefen om dagens övning – en navigationsövning, främst för befälen vid radarn och på bryggan. Vi glider ut från kajen på Gålö, framdrivna av de två mindre fordmotorerna.

Kölvattnet efter MTB i 36 knop.

Efter en kort stund startas en och en av de tre huvudmotorerna upp och båten skakar till. Det är nu dags att ta på hörselskydden och dra åt njurbältena. Radarnavigeringen börjar direkt, och när motorerna blivit varma flyter girarna bra över fjärdarna och sunden i Stockholms södra skärgård. Maskinerna har fullt upp, men resten av besättningen har inte mycket att göra och eftersom vi har tur med vädret solar de på däck. Lagom till midnatten anlöper vi Gålö igen och fartyget återställs efter gång; allt löst plockas ner och maskinerna tankar fullt igen. Det är tio gummitankar som tillsammans rymmer tiotusen liter bensin.

Tisdag

Ett segt dygn börjar, losskastning 08.00 i gråmulet väder; morgonsömmen hänger fortfarande i ögonlocken. Vi går till en liten ö norrut där vi börjar maskera vårt fartyg. Poster sätts ut i några provisoriska värn. Kunskaperna från "gröntjänsten" i Karlskrona omsätts i det praktiska livet. Magarna börjar så småningom kurra hos såväl FC som artillerimatros och vår mäss i form av två isoleringskärll med kalops öppnas på stranden. Alla blir mätta och belåtna – utom chefen som inte får nåt socker till kaffet ... På eftermiddagen går vi tillbaka till Gålöbasen,

för att få torpeder i våra tuber. De ska skjutas mot en konvoj till havs utanför Ornö. Vi intar vårt utgångsläge i ytterskärgården och iakttar radio- och radartystnad medan vi får regelbundna lägesrapporter på konvojen från flyget. När den kommer inom avstånd för vår radar matas uppgifter in i "RATSI", radartorpedesiktet som räknar ut de uppgifter vi behöver för att anfälla. Klart Skepp ropas ut och vi sätter full fart mot "fienden".

Det skakar och slår ordentligt i vågorna utomskärs och grabbarna på kanon blir översköljda. Inom skjutavstånd går torpederna iväg och vi följer med spänning

T 54 i hårt väder utomskärs.

T 46 upptagen på slip på Gålö för reparationer.

deras kurs mot den saftigaste biten i konvojen. Innan vi får lämna området måste vi hitta övningstorpederna som flutit upp och väntar på att torpedbäringsfartyget ska ta hand om dem.

Tillbaka på Gålö går besättningen på möra ben till kockarnas väl tilltagna middag. En välkommen vilopaus innan ombestyckningen till minor. Klockan 20.00 kastar vi loss igen, rusar ut till ett sund som vi stänger till med övningsminor. De flesta ombord känner sig vid det här laget ganska trötta på Mtb-livet och vill helst sova. Under gång får dock ingen av säkerhetsskäl sova i våra tillfälliga kojor i skansen, så man får vila på däck. Vi får äntligen klartecken från minbärgaren så kursen sätts mot basen och efterlängtd vilva.

Onsdag

Efter rengöring ombord och torrdragning av kanon, går vi på morgonen ut för att ha artilleriskjutning mot ett bogserat sjömål. Flackbaneskjutning som det kallas.

Sjön har lugnat ner sig idag så stormställen behöver inte tas på. Alla på däck har svarta ”skinnpajar,” maskinarna däremot påminner lite om ett luffargång ... Under gång ut mot skjutområdet övar vi evolutioner, dvs manövrer och formeringar. I början kör vi i kolonn, så slår en av signalmännen på 54:an signalen för flankformerig styrbord med sin lampa, och T 53 girar ut med vattnet sprutande kring bogen. Mycket hänger här på att ”blinkarna” kan sitt jobb, då taktisk kommunikation sköts optiskt – radiosignaler kan ju röja oss.

Vi kommer ut ur skärgården och siktar målet, 40/36:an laddas, hjälmar tas på. Höjd- och sidriktare vevar in sig på mål, ger klartecken och första salvan brakar iväg. Vänster 50, bortom 75. Eldledaren ställer in nya värden; snart har vi täckande eld. Vid lunchtid går vi in till skjutstationen på ön Stabbo i ytterskärgården för att äta vår medtagna kantinlunch. Leverstuvning

är väl inte alltför populärt, men efter en förmiddag till sjöss går det också ner.

Kl 13.00 får vi signalmeddelande från jagaren *Gästrikland* att kasta loss. Vi ska delta i en flottiljövning med resten av skolflottiljen. Kustminsveparna *Tärnö*, *Sturkö* och *Tjurkö* utför spaning åt oss mot ett fingerat raidföretag representerat av *Gästrikland*. Med ledning av deras informationer går vi till attack, från varsitt håll, ett så kallat grenanfall. Vi behöver väl inte tala om att fienden nedkämpades. Fast inga torpeder sköts i den här övningen.

Torsdag

Den här dagen har en av båtarna jourgång, en sorts beredskap alltså. Den här jouren läggs ner mot Östergötlands skärgård, berättar chefen vid morgonuppställningen; vackra vatten och smala leder. Hur små marginaler vi har i de lederna skulle vi snart få uppleva. När vi ett par timmar senare närmar oss Oxelösund missar radarnavigatören lite vid en gir i 36 knop och rorgängaren blir tvungen att använda fem grader för stor roder-vinkel. I den farten betyder fem grader otroliga krafter på propellrarna, och vi stukar en av dem. Det är bara att vända tillbaka till Gålö med halv fart, för att där dras upp på land. Innan dess måste all ammunition lossas och bensinen sugas ur tankarna, för att få båten lättare så att slipen pallar. Vi får nu hjälp av vårt verkstadslag, som inte bara finns på basen utan är mobilt. De förfogar över ett par lastbilar, en terrängbil 903 mer känd som ”valp” och två stora verkstadsvagnar, den ena med reservdelar den andra med svarv, bormaskin, slipmaskin samt en hel del annat.

Väl uppe på land konstaterar divisionsingenjören att det inte bara är frågan om propellerstuk, utan även ett axelfel som kommer ta lång tid för bara laget att fixa. Därför måste alla hjälpas åt. Bottenmålning är svårt och att göra när fartyget ligger i sjön... så några i

MTB vid kaj på Gålö. Återställningsarbeten efter gång.

besättningen passar på att skrapa och måla. Resten av gänget hjälper DI och verkstadsgrabbarna med att montera av/på roder, byta propeller och axel. Med uppehåll för middag jobbas det fram till ettiden på natten. Vid nio-tiden kommer chefen med en back öl och arbetstakten ökar genast! Populärt.

Fredag

Uppställning i vanlig tid för provtur, efter att bränsle har tankats och ammunitionen stuvats ombord igen. Den nya propellern, axeln och lagren måste testas. Allt verkar OK, vi får upp henne i 44 knop och man drar en lättadens suck när inga främmande vibrationer känns. Vi kan köra hemåt. Udden på Gålö rundas på 1750 varv, innan farten succesivt sänks i etapper, huvudmotorerna kopplas ur, vi förtöjer och veckan går mot sitt slut. Efter lunch får alla utom vaktkvarteret permis, tack vare att jobbet gick så bra på onsdagen.

Vi hoppas nu att ni förstår lite av hur vi på 4:e Mtb-div hade det. Mycket skiftande arbetstider och uppgifter, mycket tid till havs, långa veckor ibland, korta ibland. Små besättningar – god sammanhållning. Det är en hel del jobbiga dagar – men dagar med krydda. Hoppas ni får se och höra Flottans spjutspets innan ni muckar – det är snart historia.

Text: Björn Ohlson

Rote i kolonn, T54 fotograferad från T53.

Namngivningsceremoni för HMS Artemis

Sveriges nya signalspaningsfartyg har fått sitt namn, HMS Artemis, vid en namngivningsceremoni i Karlskrona. Som brukligt omgavs ceremonin med flaggvakt och musik av Marinens musikkår. Själva namngivningen, då Artemis namnskylt avtäcktes, förväntades av FRA:s generaldirektör Björn Lyrvall tillsammans med fanfarer och musik av Marinens musikkår.

HMS Artemis har redan genomfört provturer och ansvaret för signalspaning till sjöss flyttas nu efter 40 år över från HMS Orion till Artemis som kommer att tillhöra Första ubåtsflottiljen. Marinen får nu ett toppmodernt fartyg där besättningarna från både marinen och FRA kan arbeta optimalt, berättar chefen för Första ubåtsflottiljen kommendör Paula Wallenburg för den församlade pressen. Artemis har byggts specifikt för att kunna vara till sjöss under långa perioder och uppdraget är att samla in underrättelser till försvaret från radar- och radiokommunikation. Förutom bättre uthållighet så är arbetsförhållanden mycket bättre och fartyget är byggt enligt civil standard. Uppdelningen mellan officerare och sjömän har slopats och alla äter i samma mäss. Vad som ska hända framöver med Orion är inte bestämt enligt marinchefen.

Så får ett örlogsfartyg sitt namn

Örlogsfartyg döps inte som civila fartyg, mot vilka oftast en flaska med något drickbart krossats mot fartygsskrovet, utan får sitt namn vid en namngivningsceremoni då fartygets namnskylt avtäckts tillsammans med fanfarer och musik. Namngivningsceremonin har en lång tradition och regleras av Försvarets traditionsnämnd. Ursprungligen fastställdes fartygsnamnen av H.M. Konungen. Att kungen numera ger "sitt nådiga gillande" har inget med fastställandet i sak att göra utan genomförs enligt en tradition som troligen kan härledas till flottans grundande 1522. Namnförslag ges idag av Marinledningsgruppen (MLG), d.v.s. marinchefen och förbandscheferna vilket utgör en namngivningskommitté. Marinens namngivningskommitté föreslog namnet HMS Artemis redan 2019, varefter kung Carl XVI Gustaf "gav sitt gillande" och därefter togs det slutliga beslutet av marinchefen. Artemis var natur- och jaktgudinnan under antikens Grekland. Namnet har tidigare även använts i militära och marina sammanhang.

Fakta

Längd:	74,5 meter m
Bredd	14,0 meter
Djupgående	3,8 meter
Deplacement:	2 200 ton ton
Fart:	14,4 knop
Besättning:	35 personer
Sjösatt:	19 juni 2018

HMS Artemis till sjöss. Foto: Försvarsmakten.

HMS Artemis får sitt namn då namnskylden täcks av under namngivningsceremonin. Foto: Jimmie Adamsson/Försvarsmakten

Överblåsning ges då marinchefen konteramiral Ewa Skoog Haslum embarkerar HMS Artemis. Foto: Jimmie Adamsson/Försvarsmakten.

Digitalisering av Röjdykarnas arkiv

Röjdykarboken innehåller en hel del av röjdykarnas dokumentation. Boken finns att köpa via Bokbörsern.

Dokumentationsarbete vid Röjdykardivisionen. Fr.v. Jan-Otto Pettersson, röjdykare utbildad 1962 och jobbade som instruktör fram till 1965, Thomas Åhlberg, utbildad 1970 och jobbade som instruktör till 1975 och Johan Reis röjdykare och traditionsofficer på Röjdykardivisionen.

Flottans röjdykare har alltså sedan sin tillkomst 1954 samlat en omfattande dokumentation. Det är ju naturligt då en del av själva arbetet är att dokumentera det som genomförts. Delar av det insamlade materialet digitaliserades och låg till grund för den bok om röjdykarna, "Röjdykarna i vått och torrt" som gavs ut för en del år sedan. Några före detta röjdykare har nu tagit sig an uppgiften att digitalisera det omfattande materialet som förvaras i Alpvillan på Röjdykardivisionen i Skredsvik.

På vår fråga varför arbetat startats säger Thomas Åhlberg, som är en av de som arbetar med digitaliseringen: - Röjdykarna har en kamratförening och avsikten är att fler medlemmar ska kunna ta del av materialet som idag omfattar runt 250 000 bilder och dokument. Sedan är det viktigt att materialet sparas för framtiden berättar han. - Jag tjänstgjorde några år som instruktör på röjdykardivisionen efter utbildningen och under den tiden, som är ganska länge sedan nu, började jag sammanställa det material som fanns och kompletterade med egna bilder. Thomas har i sitt yrkesliv arbetat som undervattensfotograf och dykare och intresset för röjdykarnas verksamhet har följt genom livet.

En grupp arbetar nu med materialet och håller till i den klassiska Alpvillan på Skredsviksbasen.

- Förutom mig så är de båda andra de en gång utbildade röjdykarna Jan-Otto Pettersson och Janne Andersson, som även tjänstgjort som instruktörer, samt även Röjdykardivisionens traditionsofficer Johan Reis, deltar berättar Thomas. Jan-Otto har därefter bland annat arbetat på AM-stationen i Lysekil och på Fiskeriverkets Havslaboratorium och gjort forskningsresor till bland annat Svalbard och Sydgeorgien. Vi bor alla i närheten vilket förenklar vårt arbete och vi arbetar långa dagar vid varje tillfälle och träffas ett par gånger per månad. Till detta kommer en del arbete som vi kan genomföra i våra respektive bostäder.

Det omfattande materialet består av bilder, tidsningsartiklar, diabilder, negativ, olika teckningar och mycket annat. - I nuläget håller vi på att packa upp materialet, märker upp och sorterar då mycket har samlats i bokhyllor och kartonger genom åren. - Allt skannas in och kommer att läggas in på hårddiskar och sedan vara tillgängligt för kamratföreningens medlemmar och en Facebookgrupp på över 600 medlemmar. - Det finns även priser och olika prydadsföremål som kommer att

Janne Andersson utbildad 1968 och jobbade som instruktör till 1975. Materialet är stort och omfattar runt 250 000 bilder och dokument förvarat i Alpvillan i Skredsvik.

fotograferas och skannas in berättar Thomas. Materialet utgör också en källa för framtida forskning och någon som bedriver seriös forskning om röjdykningens utveckling kan säkert få tillgång till materialet.

- Vi skulle behöva knyta till oss några yngre utbildade röjdykare, då det är svårt att tidsbestämma underlaget och en hel del av detta omfattar materiel som inte var i bruk då vi genomgick utbildningen och arbetade som instruktörer, utan tillkommit under senare tid.

- Allt arbete görs ideellt utan någon som helst ersättning och vi ser det som en ära och ett förtroende att arbeta med materialet berättar Thomas Åhlberg. Han och gruppen vill rikta ett stort tack till Röjdykardivisionen för att de även kan genomföra arbetet på plats och inte behöva flytta det till något annat ställe säger Thomas Åhlberg.

Text: Ingmar Elofsson

SKÅNSK GRÄDDGLASS
- sommar året runt sedan 1937

Engelholms Glass AB - ett svenskt familjeföretag Tel. 0431-108 51 www.engelholmssglass.se

Rapport från Roslagen

Full verksamhet hos Flottans Män i Norrtälje under senare halvan av 2023

50 år i kungens tjänst

”Dykning, avvägning 15 meter” vilket betyder att ubåten intar ett bestämt djup och där via tankar balanseras. På bilden Mikael Larm i ubåtens manöverrum.

Höstterminens torsdagsluncher startade med att vår nye medlem Michael Larm berättade om sitt mångfacetterade liv under 50 år i kungens tjänst.

Han menar själv att han föddes in i flottan då han fick följa med sin pappa, som var underofficer på jagaren *Östergötland*. Han kvitterade ut sin sjösäck i Sjövärns kåren 1971, för att efter en lång och innehållsrik tjänstgöring lämna in den 2021.

Det blev officersutbildning på Sjökrigsskolan, med bland annat segling på skonerten *Falken*, tjänstgöring på minsvepare, jagare och torpedbåtar och två långresor med *Älvsnabben*.

Han utbildade sig till ubåtsofficer och tjänstgjorde i 23 år som ubåtsofficer. Han deltog också då ubåten *Västergötland* konstruerades vid Kockums, den ubåten var han förste operative fartygschef på. Senare var han också fartygschef på ubåten *Hälsingland* där han vann torpedskjutningen TUDOR, bästa ubåt i kustflottan.

Därefter började han en högre chefsutbildning på Militärhögskolan. Blev chef för Marinens Analyscentral. Vidare som chef för Marinens underrättelsetjänst, MUST och satt de sista tio åren i ÖB:s ledningsstab.

1978 gifte sig Michael och Margareta. Hon arbetade också i försvarsmakten. Bland alla utmärkelser som visades märktes två plaketter i guld. En var för makarna Larm. Dessa har de fått för att de arbetat mer än 20 år inom Försvarsmaktens Högkvarter.

Ett intressant sammanträffande var att vid samma tid som våra luncher startade damp vår fina tidning ned i brevlådan. På omslaget fanns bilden på *Vasaorden* – där satt Michael som roddare på plats nr 5 på styrbordssidan när de tog kungen och Silvia till Logårdstrappan.

Radarmatros på jagarna *Södermanland* och *Halland* på 60-talet

Efter grundutbildningen på Sparre fick vi veta hur

Riga 1965. Jagaren *HMS Södermanland* förtöjd på *HMS Upplands* styrbordssida. Akter om *HMS Uppland* ligger *HMS Halland*. Foto: Göran Hedberg.

livet var i manskapsmässen med hängkojer till nypåmönstrade och hur det fungerade med backlag. FC var kommandörkapten Granath. Det inspirerande jobbet i stridsledningscentralen, där gradbeteckningar mellan meniga och befäl betydde mindre än att teamen fungerade och ledde till bra resultat. Det var PPI och plottingbord, fart- och distanspassare, hektometer, headset, LUFOR, torpedskjutning och ubåtsjakt efter konstrika sökmönster på plottingbordet, med namn som fyrväppling och murgröna. Om sjunkbomber som silverfärgade sjön, men då fanns det gott om strömning i havet. Det var om krigsförtöjning, ankarvakt och telefonoperatör.

Utlandsbesök i London och Riga. Tre gitarrister i besättningen med Beatles och Sven Ingvars på reper-toaren. Danser i Vämöparken och med båten till Hasslödans.

God mat och smidigt tvättbyte gjorde att man gärna hade stannat kvar vid muck.

Efter fyra år kallad till repmöte på *Halland* trots 15 månaders värnplikt. FC på *Halland* var kommandörkapten Tord Högelin.

Jöran Westling tog oss med på *Magellans resa*

Han sökte i alla vikar och floder på sydspetsen av Sydamerika innan han hittade sundet mellan Atlanten och Stilla Havet.

Komma till Filippinerna skulle han med 48 man hjälpa härskaren Cebu genom att anfälla ön Mactan. Han mötte dock 1500 urinvånare och dog den 27 april 1521. Av de fem fartyg som startade var det endast *Victoria* med 18 besättningsmän som kom tillbaka. Men hans namn lever kvar i det sund han fann mellan de två haven.

Jöran berättade också om Filippinernas historia och om de spänningar som just nu finns i Syd kinesiska havet där Kina gör anspråk på territorium nästan ända fram till Filippinska strandkanten.

En finstämd minnesstund vid vårt ankare ledd av vår medlem, prästen Per Rydberg. Foto: Göran Hedberg.

Traditionsenlig minnesstund vid vårt ankare

Vädret var rätt och kallt vid vår minnesstund för dem som aldrig återvände från haven. Som alltid manade stunden till stilla eftertänksamhet. Efter vår medlem, prästen Per Rydbergs betraktelse kändes det skönt för de 20 deltagarna att komma in i värmen och Mariagårdens ärtsoppa där vi förutom soppan fick oss till livs en del historier från verkliga livet om minutläggning med ubåt och om desarmeringsförsök i tät dimma.

Besök av örlogskapten G Möller

Gunnar Möller besökte oss med sin imponerande dokumentation. Tyskland och Ryssland vräkte ut 60000 minor under första världskriget och förvandlade det grunda Östersjön till en dödsfälla. Östersjön lämpar sig väl för minering eftersom det är avlångt, grunt och har många smala passager där mineringar kan skyddas av kustartilleri. Ryssarnas flotta var decimerad och de måste skydda Sankt Petersburg. De lade en spärr mellan nuvarande Tallinn och Porkala udd, vilken kom att kallas Centralpositionen.

Tyskarna måste å sin sida se till att brittiska Royal Navy inte kom in i Östersjön utan blev kvar i Nordsjön.

Ryssarna måste också hålla tyskarna borta från Riga och minerade Irbensundet, som utvecklades till en försvarsposition i likhet med Centralpositionen i Finska viken. För att ryska marinen skulle kunna ta sig ut till öppet hav utvecklades 1915 därför Åbo-Ålandspositionen och muddrades vissa farleder.

Den 10 november 1916 genomförde tyskarna en räd med två kryssare och två jagarflottiljer, som blev katastrofal mot nuvarande Tallinn.

Sju jagare med beteckningarna S57, S58, S59, V72, V75, V76 och G90 minsprängdes.

Ryska dokument

Möller berättar att han vid ett ryskt besök i Stockholm, på den tiden när relationerna var bättre än idag, fick frågan om han hade någon önskan. Överraskad sa han att det skulle vara bra att få dokumentation över de ryska minlinjerna. Saken föll i glömska, men så helt plötsligt damp det ned ett paket från Ryssland med fullständig dokumentation. Numrering på de enskilda minorna, var de ligger, hur många det är och på vilket inbördes avstånd de ligger på!

De har varit till stor hjälp i sökande och svepning. Mängder av minor ligger kvar utanför svepta fartygsleder, men kättingar har rostet av och minor flutit iväg. En del har rostet sönder och ligger i bitar på botten medan andra kan se intakta ut beroende på miljön runt omkring.

Möller hade med sig sin bok Minkriget i Östersjön 1914–1915 som kunde köpas till reducerat pris.

Året avslutades med julbord

Höstens avslutning på restaurang Havspiren i Norrtälje samlade många medlemmar med anhöriga (se nedan, foto: Göran Hedberg).

Text: Göran Hedberg

Lokalföreningarna informerar

Region Nord

Sundsvall

Årsmöte och ärtmiddag

Årsmöte hölls den 15 mars 2024 med Flottans Män i Sundsvall. Ett stilla regn föll över Sundsvall när Flottans Män samlades till årsmöte avseende 2023 års verksamhet. Havet var stilla och grått med vita inslag av isflak som stilla flöt mot horisonten.

Medlemmarna samlades och baren tvingades öppna tidigare än den officiella tiden 18.01. Tänkvärda samtal fördes och en och annan skröna såg dagens ljus. Vid 19.00 beordrade ordförande Cawe Johansson samtliga till "förhandlingsbordet" för att delta i årsmötet.

Med van hand lotsade Cawe de församlade igenom den digra agendan. Agendan inleddes med en parentation över medlemmar som gått bort under året. Föreningens kaplan, Jan Brännström sa några hedrande ord samt läste en dikt, "En lovsång till livet" ur boken "Profeten".

När styrelsens verksamhetsberättelse föredragits och revisorerna förordade att styrelsen skulle beviljas ansvarsfrihet blev det också mötets beslut. Cawe Johansson omvaldes, enhälligt, till ordförande för en tid av ett år. I övrigt valdes styrelse och revisorer i enlighet med valberedningens förslag.

Under punkten motioner föredrog Carl Martinsson det förslag till nya stadgar som arbetats fram av den s.k. stadgruppen bestående av Cawe Johansson, Bert Löfqvist samt undertecknad. Förslaget godkändes i sin helhet av ett enhälligt möte. Stadgarna har ändrats och årsmötesdeltagarna har bistått ändringen har Flottans Män i Sundsvall numera en modernare form av stadgar som ger ett rationellare arbete i föreningen.

Efter årsmötesförhandlingarna intogs en välsmakande fiskgratäng levererad av Lasse på Bilbiten. Måltiden bekostades av föreningen och som någon sa "Gratis smakar gott". Efter avslutad måltid fick mötesdeltagarna ta del av ett antal historier av skiftande slag.

T.h. från vänster Rune Dahlin, Jan Brännström, Ulf Holmgren, Tore Söderqvist och i bakgrunden från vänster Per Martinsson, Lars Hägg och Bengt Näsman. T.v. Cawe Johansson och Peter Helsing.

Allt från historien om "Älvsnapsen" till revisorns besök i Port Swettenham och hans möte med "Bloody Mary". Inget möte utan lotteri så även denna gång. Chatrin Vinlöv sålde lotter av glatta livet och prisbordet, som var ovanligt välfyllt, tömdes snabbt av alla lotterivinnarna.

Några blev lyckligt "lottade", men den som vann oftast var kaplanen, Jan Brännström. Jan var dock sparsam med att brandskatta prisbordet, de övriga till stor glädje.

Ärtmiddag var det dags för när de första värrustade fritidsbåtarna syns i vattnet vid Sundsvallsbron och det samtidigt åks slalom utför södra berget, ja då vet man, i Sundsvall, att våren är i antågande. Trots en kraftig och kylig vind vandrade en skara på 16 personer till den traditionsenliga ärtmiddagen i Flottans Mäns regi. Som vanligt öppnade baren 18.01 och de närvarande började utbytet av tankar och erfarenheter.

Redan efter en halvtimme tog ordförande Cawe Johansson till orda och hälsade alla närvarande välkomna samt presenterade kvällens gäst, Överstelöjtnant Peter Helsing.

Peter började med att berätta om hur han började som "barnsoldat" och därefter blev stamanställd i över 30 år. Hur han tjänstgjort vid LV 6, LV 5, KA 5 m.m. Hur han kom ifrån en militärsläkt där både pappa och farfar varit militärer. Att han gick i pension 2006, vid 60 års ålder, var inget som märktes på engagemang och röstresurser. Peter som själv drabbats av, vad man trodde, var hjärtinfarkt men som senare visades vara "ludd i kranskärnen" demon-

strerade vad man ska göra om någon drabbas av vad som bedöms vara hjärtinfarkt. Även stroke togs upp och några kände till de kontroller som man ska göra vid en beförd "Stroke", nämligen AKUT, Ansikte, Kropp, Uttal, Tid (ju fortare personen får behandling, desto mindre blir skadorna). Riksförbundet HjärtLung beskrevs liksom appen Rädde hjärtat, där man bl.a. kan se var man hittar närmaste hjärtstartare.

Efter detta intressanta och beskrivande föredrag gick Peter över till att berätta om Storholmen utanför Spikarna vid Alnön. Storholmen är en före detta Kustartillerianläggning men som numera är i privat ägo av familjen Hjertman. Från 1954 till 1996 disponerades ön av Försvarsmakten. När Försvarsmakten lämnade ön lämnades tre kanoner kvar (15,2 cm). Ön hade bergum som ska kunna rymma 350 militärer under en längre tid samt över en km tunnlar. Peter Helsing är själv aktiv som guide på Storholmen. Eventuellt ett besöksmål för Flottans Män. Vi tackade Peter med en varm applåd.

När föredraget avslutats bjöds det till bords. SOS intogs och därefter den sedvanliga ärtsoppan. Allt smakade utmärkt och ett stort tack till Chatrin Vinlöv som stod för arrangemangen. Chatrin höll även i den sedvanliga lotteriförsäljningen och hon hade inga problem med att sälja slut på alla lotter. När dragningen förrättades visade det sig att vissa personer verkar ha mer, återkommande, tur än andra.

Text: Carl Martinsson

Region Mitt

Gotland

Årsmöte 2 mars i Marinstugan.

Ett 20-tal medlemmar hörsammade kallelsen. Förutom stadgeenligt möte lämnade styrelsen förslag på en mindre stadgeändring samt ett uppdrag från årsmötet att till nästa årsmöte 2025 återkomma med förslag på eventuella förändringar avseende föreningens framtid. Den avgående styrelsen omvaldes. Lars Ellebring ordförande, sekreterare och pressansvarig, Lars Danielson vice ordförande och programansvarig, Marita Wöldern kassör och matrikelansvarig och Olle Håkansson klubbmästare. Som traditionen bjuder hedrade vi en av våra medlemmar, denna gång Jan-Christer Ankre med Flottans Män Veteran-tecken efter 10 års medlemskap.

11 Mars

Med anledning av Sveriges medlemskap i NATO inbjöd Chefen Gotlands regemente överste Dan Rasmussen de gotländska militära kamratföreningarna till ceremoni den 11 mars 2024 på garnisonen i Tofta. Vi representerades av Eugén Charyszak som förde vår fana.

Ärtmiddag 21 mars

Vid sammankomsten i Marinstugan torsdagen den 21 mars "invigdes" vårt sånghäfte "Sjömanssånger" som sammanstälts av föreningens programansvarige Lars Danielson. Grunden utgörs av sångboken "Sjung käcke sjömatros", sjömansvisor utgivna av Flottan 1923. I förordet till denna sångbok står: Sång är poesi – Sjömanslivet är rikt på poesi. Sjömän, låt oss sjunga våra sånger, låt oss öppna våra hjärtan i sång, sjunga bort sorger och bekymmer! Låt oss sjunga till ankars. Låt oss sjunga där ute till havs. Låt oss sjunga när vi är bundna i land. Sjömän, låt oss göra våra skepp

Kamratföreningarnas fanborg vid NATO-ceremonin vid P 18. Foto Gotlands Regemente/ Försvarsmakten.

till "sjungande skepp", våra logement till "sjungande logement"! I förord står också att den dåtida amerikanske generalen Pershing framhöll sångens betydelse - dess förmåga att samla, ena och att öppna hjärtat för entusiasm. Han sa "Sänd mig mer sjungande regementen". I vårt "eget" sånghäfte har vi tagit med dessa uppmuntrande ord om sång och poesi och på framsidan en bild av den en gång världsunika Kryssaren HMS *Gotland* och på baksidan en bild av den idag världsunika Ubåten HMS *Gotland*. Sånghäftet består av 15 titlar bla "Backlagsvisa i Flottans Män" av Evert Taube följt av fyra marina bordsvisor. Sedan 10 av våra vanligaste sjömansvisor i enstaka verser eller enbart refrängen. Vi får inte överskatta kamraternas sångförmåga. Under kvällen sjung vi igenom hela sånghäftet under mottot "Jag sjunger hellre än bra". Trubaduren Göte Niklasson stod för musiken och underhöll oss också med gutars sjömansvisor på gutamål! Sånghäftet mottogs med stora famnen och en ny upplaga beställdes dagen efter!

Ärtmiddag 18 april

Medlemmarna kallades redan 18 april till ärtmiddag i Marinstugan. Ett 20-tal medlemmar infann sig i Marinstugan. Lennart Malmberg från Flottans män Lysekil hade uppsnappat vår kallelse och kommit över till Gotland för att sammanstråla med oss.

Mycket trevligt att träffa honom och höra hans berättelse. Sammankomsten i Marinstugan innehöll som vanligt en snapsvänlig förrätt. Denna gång gubbröra på kavring. Därefter ärtsoppa med punch och avslut kaffe med tillhörande dryck. Denna kväll inleddes med ett spännande föredrag av Jakob Ringbom, som berättar om sin bok *S/S Hansa Minnet av en sjökatastrof*. "En råkall november natt 1944 torpederades passagerarfartyget *S/S Hansa* av en sovjetisk ubåt. Endast två personer överlevde. Med fartyget försvann 84 människor och lika många livsöden i djupet. För att hålla minnet av dem vid liv berättas här historien om *S/S Hansa* och den katastrof som drabbade inte bara Gotland utan ett helt land". Under tio års tid har Jakob Ringbom och hans medförfattare Lars Almgård Kruthof (tidigare museipedagog på Gotlands museum) gjort efterforskningar för att ge en bild av fartyget, de händelser som ledde fram till katastrofen och det som utspelade sig efteråt. De har grävt djupt i såväl svenska som ryska arkiv som förut varit hemligstämplade och har intervjuat anhöriga till dem som var ombord på fartyget vid katastroftillfället. Boken går att köpa (Utgiven av Fornsalens förlag ISBN: 978-91-89121-19-5)

Text: Lars Ellebring och Lars Danielson

Norrköping

Flottans Män hade sitt årsmöte lördagen den 17 februari på logen Bikupans mycket trevliga lokaler. Efter välkomstdrink och en hel del prat så kom vårt årsmöte igång. Det tråkiga först; Parentation för avlidna medlemmar. Tyvärr så hade 6 stycken medlemmar lämnat oss. Till årsmötet valdes vår första ordförande att sköta klubban vår andra ordförande tog hand om skrivandet. Det var bra förberett, 23 punkter avhandlades på mindre än en timme. Nu

kunde ordinarie ordförande förkunna: "nu blir det mat". Förrätten var mycket god men jag vet inte vad den heter, men det gör ju inte så mycket, huvudsaken var ju smaken. Sedan följde en schnitsel och stekt potatis med diverse tillbehör. Det smakade utmärkt, man hade även hittat ett rödvin för bilförare som var det bästa jag smakat. Avslutning med kaffe och mycket prat. Jag tror att alla var nöjda.

Vi hade årets första månadsträff onsdagen den 17 januari. Vi var ett trettiofemtal som hade trotsat det kalla, snöiga och blåsiga vädret och anmält sig till den första månadsträffen. Vi hade tur, onsdagskvällen bjöd på skapligt väder. Vi blev utspisade

med ärtsoppa och fläsk, följt av en utsökt pannkaka med sylt och vispgrädd. Kaffet efter satt bra. Som vanligt var det Ingmar och Bosse som såg till att midjemättet inte minskade. De båda gör en stor insats som uppskattas mycket. Vi skulle dock vilja att några flera ställer upp i köket. Kvällen föreläsning fick vi av två man från vår granne F13:s kamratförening. Nils och Torbjörn berättade mycket underhållande hur F13 kom till i början av Andra världskriget efter nedrustningen under 1920-talet.

Beslutsfattare har ett mycket dåligt minne nu står vi där igen. Så man fick starta med gamla "antika" dubbeldäckare. Det köptes en del plan från Italien. Kvalitén

Marie underhåller.

var väl lika som det Flottan köpte från Italien, inte den bästa. Ett modernt plan köptes från USA men det hann bara levereras ett fåtal innan Pearl Harbor, sen var det stopp. Man försökte att få tillverka motorerna på licens men det blev nej. Ritningar hade man ju fått med de få som hade levererats. Skickliga Svenska metallurjer hade snart tagit fram allt som den motorn var gjord av. Det gick utmärkt att tillverka utan licens och dom blev lite vassare än originalet. Kriget tog slut men övergick i ett kallt krig. Saab hade fått upp farten och J29 Tunnan kom. Nu hade vi ett flygvapen och F13 var en av dom främsta flottiljerna. Alla nya teknikunder från Saab kom först till F13. Sen fick politikerna fnatt och la ner. Det var mycket bra berättat om F13s alltför korta historia.

Vid vårt möte i mars hade den lede anmält sig. Tre stycken kunde inte hålla sitt föredrag. Bosse Dahlgren räddade kvällen. Han åkte och hämtade sitt "extrabarn" som underhöll oss med sång. Vi blev trots förtretligheter mycket nöjda. Hon visade verkligen att hon är ett proffs inom underhållning. Bosses och Ingmars ärtor och pannkaka har aldrig fått nått dåligt betyg. Kaffe och mycket prat följde, en bra kväll trots den ledes försök att sabotera.

Linköping Veteraner hade frågat om vi kunde berätta lite om marinen och det kunde vi ju. Måndagen den 25 mars så åkte Jan Knutsson, Ove Kumlov och undertecknad till Linköping och träffade ett trettiotal vetgiriga veteraner. Ove hade mycket att berätta om när han satt bakom en radarskärm och försökte hålla reda på alla flytetyg som den lede ryssen hade. Ibland så kunde dom även ta in flyg men det var inte deras egentliga uppgift. Svenska ubåtar har under NATO-processen skrivits mycket om. Jag berättade om Ubåten *Gotlands* två-åriga äventyr i San Diego. Dom var mycket imponerade av hur väl Ubåten *Gotland* gjort ifrån sig. Att dom tog sig förbi försvaret av hangarfartyget Roland Reagan, att man fotade bjässen på 700 m håll och fortsatte oupptäckta det var nog tur för RR att det bara var övning.

Jan Knutsson visade film från Marinens firande, att man för 500 år sedan ankrade upp i Söderköpings skärgård. Marinens musikkår gjorde då ett mycket fint arbete. Det är mäktigt när alla spelar för fullt.

Så var det dags för månadsmöte igen. Vi utspisades med pytt och tillbehör. Som

vanligt gjorde Bosse och Ingmar ett bra jobb med allt utom maten som vi tagit på catering. När kaffet var urdrucket höll Lenart Lindman ett föredrag om hur den lede ryssen 1719 seglade och rodde in med ett antal mycket grundgående galärer. Man visste exakt var de stora godsens låg. En Svensk adelsman misstänktes ha gott ryssarnas ärenden. Ryssarna var redan på den tiden duktiga på att bluffa man fick många att tro att det hela var klart. Man skrev på att vara tsaren trogen. Ledaren för att ge ryssen tro o loven var Sven Dansson. Det kostade honom halsen och Vikbolandet är fortfarande svenskt. Det brann utefter hela Bråviken och med en ostlig vind så brann hela Norrköping utom krogen God Vän. Krögaren lyckades få Ryssarna att börja suppa av starkvarorna som krögaren burit ut innan dom var framme. Krogen skonades och är fortfarande krog. Ryssarna tänkte även ta sig till Linköping men stoppades vid Borgs Socken. Det man lämnade efter sig var ungefär som det vi ser i Ukraina idag.

Willy Almberg

Norrtälje

Föreningen i Norrtälje har åter lyckats arrangera intressanta föredrag vid samtliga ärtsoppsluncherna som hålls varje torsdag. De intressanta programpunkterna har burit frukt så till vida att besökarantalet nu kan ligga upp emot trettitalet mot tidigare knappt hälften. Det här ger ett litet ekonomiskt överskott varje vecka. Vi får också en del nya medlemmar eftersom vi lyckas sprida kunskap om vår verksamhet i lokal-tidningen då mycket vi gör har regional anknytning.

Utveckling av ny ubåt

Michael Larm berättade om när ubåten *Västergötland* konstruerades vid Kockums i Malmö. Han var också frontfigur i att utveckla teknik som gör att våra svenska ubåtar kan navigera i djupfärar och runt grund helt dolt, utan att visa någon del av fartyget över vattenytan. Film på färd in i skärgården från Uddjupet visades. Att använda periskopet för att navigera är annars en traditionell metod för ubåtar.

Hjälpen till Ukraina

Vår medlem Mats Geijer höll med hustru Eva föredrag om hjälp till Ukraina. Arbetet är helt ideellt och man har 100 % kontroll på att allt kommer fram på avsett sätt eftersom man själva levererar allt med bilar som skänkts eller köpts billigt. Sedan hösten -23 till februari -24 hade cirka 100 ton material och 18 fordon och 7 släp lämnats över till de ukrainska kontakterna i Volodymyr. Sedan dess har ytterligare resor gjorts över Östersjön och genom Polen med skänkt utrustning med bilar och släpvagnar som ofta köpts i dåligt skick och reparerats. Vi fick se beklämmande bilder på en minnestavla med foton på uppåt 200 stupade från en stad inte större än Norrtälje.

Årsmötet

Årsmötet drog fullt hus så extra bord fick sättas in. På årsmötet omvaldes styrelsen i sin helhet så när som på att Michael Larm gick in som vice ordförande i stället för Johnny Simonsson som av sagt sig. Två veterantecken delades ut. Kassan är hyfsad i kraft av högt deltagande på luncherna.

Kontraspionage

Vår förbundssekreterare Krister Hansén gav oss en intressant inblick i hur komplex spionvärlden ser ut med alla aktörer. Hur personerna väljs ut, skolas och hur de infiltrerar samhälle och verksamheter. Efter tio års utbildning i olika länder från det man introduceras kan man börja leverera. Då är man sedan flera år etablerade i landets verksamheter, i företag eller samhällsfunktioner. Oftast har man flera år tidigare ingått skenäktenskap.

Vi fick också se hur det går till att avslöja spionage mot vårt land "in real life". Vi fick följa hur en spion som på alla upptänkliga vis, med promenader, tåg och tunnelbana trodde sig inte vara förföljd. Men icke – Säpos folk hade full kontroll utan att bli upptäckta!

Dramatik i Kapellskärs hamn

Christer Candal berättade om sin tid som hamnchef i Kapellskär åren 2005 – 2008 och utbyggnaden av hamnen. Vi fick en inblick i hur denna utveckling, viktig för bygd och infrastruktur, gått till. Hamnen är ett idag ett nav i infrastrukturen mellan

Från vänster: Minnestavla i Ukraina, Christer Candal och Kjell Södergren.

Finland, Åland, Baltikum, Sverige, Norge och Danmark.

Vi fick också höra hur man löste tillbudet när M/S *Regina Baltica*, som på väg mellan Stockholm och Tallinn 2005, gick på grund i Söderarms skärgård. Efter elbortfall förlorades manöverförmågan. Skadan blev inte större än att man kunde ta sig in till Kapellskär dit man anlände ca 22.00. På färjan som lyckligtvis inte var fullastad fanns ca 30 långtradare, ca 50 personbilar och ca 600 passagerare, som måste lossas på natten.

Chaufförer som besökt baren fick hjälp att köra av lastbilarna under polisens överinseende.

Stridsvagnskytten berättade

Vi förflyttade oss från sjön in i den brittisktillverkade stridsvagnen Centurion. Kjell Södergren höll ett mycket intressant och fakaspäckat föredrag. Centurion ersattes sedan av den svensktillverkade Stridsvagn S från Hägglunds och därefter tyska Leopard 2.

Vi fick en vision av hur det livet för vagnchef, skytt, laddare och förare hade

det inne på drabbningsplatsen. Hur de, med stängda luckor endast såg omvärlden genom små gluggar och periskop. Hur Centurion laddades manuellt medan senare hade automatisk laddning. Gyroupphängda kanonrör höll stadigt på mål fast fordonet skumpade. Vi fick se den typ av projektiler man använder idag – pilammunition. Den är liten, men har förödande kraft. När den träffar alstrar den så stark värme att stålet den träffar smälter.

Göran Hedberg

Stockholm

Stockholmsrapporten

En ovanligt moddig och halkig vinter har äntligen släppt Stockholm ur sitt grepp. Rätt då att besöka någon av Flottans Mäns aktiviteter som alla genomförs inomhus.

Säsongen inleddes den 22 februari med ett mycket trevligt föredrag. Hans-Lennart Ohlsson, före detta chef för Sjöhistoriska museet, gav oss en inblick i hur dåtidens kungar allt sedan Gustav Vasa velat visa sin makt genom konstnärlig utsmyckning på sina örlogsfartyg (Hans Majestäts Skepp). Detta gjordes genom galjonsfigurer, statyer och praktfulla vapensköldar. Tänk bara Vasas rikt ornamenterade akterspegel där guld och purpur skulle imponera på omvärlden och visa vilken mäktig härskare Sverige hade. Denna maktuppvinsning hängde med ända in på 1900-talet, inte minst på våra pansarskepp. Därefter minskade behoven att imponera och det som blev kvar var fartygens vapensköldar där landskapsjagarna hade sitt landskapsvapen i skölden. Det skulle dock bli värre. Visby-korvetterna lär ha en vapensköld inombords i en mäss. Inget som imponerar på allmänheten. Hans-Lennart har förmågan att förmedla kunskap på ett strålande sätt. Den fullsatta lokalen tackade med en lång applåd och Örjan Sterner framförde föreningens tack med sedvanlig gåva.

Därnäst följde årsmöte i Sjöfartshuset på Skeppsbron. Ännu en gång fullt och ett lite ovanligt årsmöte. Efter 22 år som ordförande lämnade Örjan Sterner detta uppdrag. De flesta av oss minns inte att det funnits någon annan på ordförandeposten

På båtmässan Allt för Sjön.

före honom. Örjan har gjort ett fantastiskt arbete och vi önskar honom alla lycka till i den för honom ovanliga situationen att inte längre behöva ha ansvar för landets största lokalförening. Vaktförhängning gjordes och fram steg Jan Berglöw. En resa med rötterna i såväl flottan som svensk rederinäring. Med sina kunskaper och kontaktnät har han alla förutsättningar att kunna utveckla föreningen.

Föreningens hedersordförande, konteramiralen Jonas Wikström, informerade om den just timade Natoanslutningen och berättade att han kommande måndag skulle resa till Italien för att vara med när den svenska flaggan hissades vid det regionala Natohögkvarteret där.

Båtmässan Allt för Sjön är ett årligt evenemang som lockar båtfolk och sjöintresserade. Detta år pågick mässan under två helger, den 7 - 10 och 14 -17 mars. För att visa flagg hyr Flottans Män och en annan

förening en monter på mässan. Regionens föreningar bjuds in för att bemanna montern och informera om vår verksamhet

Beckholmen sjuder av liv

De gamla träfartygen var i stort behov av tjära och beck för att kunna hållas täta och därför startades år 1631 ett becksjuderi på den lilla ön Biskopsholmen utanför Djurgården i Stockholm. Anledning till placeringen var att tjära och beck är mycket brandfarligt och man ville inte ha verksamheten nära det dåtida Stockholms centrala delar. Det beck som producerades på holmen hade mycket hög kvalitet. Förutom att det användes till svenska fartyg blev det en stor exportvara under namnet Stockholm Tar. Som centrum för beckhanteringen kom det ursprungliga namnet att ersättas med Beckholmen. Beckhanteringen försvann under 1800-talet och ersattes av varvsverksamhet. Många av oss gamla flot-

tister har personliga minnen från dockningar på varvet och därför var det med stor förväntan en talrik skara den 23 april samlades i Örlogshemmet för att få en trevlig och informativ genomgång av Beckholmens historia, vad där händer idag och hur framtiden ser ut. Och vem skulle kunna vara mer lämpad att berätta om detta om inte Ludde Lindkvist, vice vd för det som nu är Stockholms reparationsvarv AB på ön?

Ludde har naturligtvis en bakgrund som sjöofficer, men efter 26 år i Flottan kastade han loss och började arbeta med civil verksamhet i såväl Vaxholmsbolaget som Gotlandsbolaget innan han för drygt ett år sedan blev vice vd för varvet på Beckholmen. Men redan innan han fick det jobbet kunde han Beckholmen eftersom han haft sin arbetsplats där. Och Beckholmen har en fascinerande historia med bäcksjuderi och varvsverksamhet som inleddes redan i slutet av 1800-talet. Torrdockor anlades och första fartyget dockades in i september 1874. Eftersom Flottan var i behov av varvskapacitet köpte staten, genom Marinförvaltningen, ön år 1918. Varvet blev

Ludde Lindkvist och till höger Jan Berglöw, nyvald ordförande för Stockholmsföreningen.

nu militärt och inriktade sig på reparation och underhåll av marinens fartyg. Efter att flottan hade flyttat till Muskö 1969 hamnade Beckholmen i bakvatten och mycket förföll även om Finnboða varv utnyttjade anläggningen fram till att också detta varv gick i konkurs 1991. Beckholmen ägs numera av Djurgårdsförvaltningen som arrenderar ut marken till alla som bedriver verksamhet där. En plan för om- och utbyggnad av varvet finns och den ska förhoppningsvis tas av stadsfullmäktige inom

en inte alltför avlägsen framtid. Alla är dock på det klara med att det behövs ett reparationsvarv i Stockholm och inte minst för Marinen är det viktigt. Föreningens nyvalde ordförande, Jan Berglöw, tackade Ludde för det fina föredraget och Ludde fick besvara många frågor samt lyssna till minnen från oss var med där under den militära tiden.

Krister Hansén

Södertälje

Våren kommer med stora steg!

Öppning av vår klubbholme Notholmen skedde den 20 april. Då vi såg till att våra rum i stugorna och bryggor blev iordninggjorda inför kommande besök av oss medlemmar och gäster.

Den 18 maj är det en dag då vi gör en gemensam kraftsamling och fixar till holmen inför sommaren, så det blir så där alldeles fantastisk. Förhoppningsvis med bra väder och fina solnedgångar och även trevliga möten!

På vår hemsida hittar ni kalendern med de aktiviteter som ligger framför oss. Den

15 juni är en av favoriterna, "Sillfrukosten" med tillhörande medlemsmöte.

Vårt klubbhus fick en ansiktslyftning förra året, med ny panel och färg. Bryggan på Mörkösidan som används för på- och avstigning till och från våra roddbåtar är ny.

Planeringen för årets Region Mitt Femkamp är i full gång och kommer att gå av stapeln den 31 augusti. Vi ser fram emot många tävlingssugna lag från hela regionen. Hjärtligt välkomna!

Region Väst

Göteborg

Kamrater!

Mycket har som vanligt hänt inom FM Göteborg sedan föregående nummer av Flottans Män. Som nämnts i nummer 1 av tidskriften gick rekryteringen bra under båtmässan och har fortsatt på ett utmärkt sätt fram till nu. Totalt cirka 50 nya medlemmar sedan årsskiftet. Det gör cirka 115 nya medlemmar på 16 månader.

Bygglov har erhållits från Stadsbyggnadsförvaltningen i Göteborg och ansökan om bidrag har sänts in till bland annat All-

männa Arvsfonden. Beslut därifrån väntas dock inte förrän början/mitten av juni.

Klubbafton den 29 februari skedde som tidigare aviserats i form av jazzkväll med god tillströmning, cirka 70 anmälda. Denna dag serverades inte ärtsoppa utan det blev gravad lax med dilltuvad potatisgratäng, superb! Utlottning skedde av två tavlor målade av Östen Hedenbratt (Sonjas äldre bror) skänkta av Tommy Nilsson. Musiken stod vår medlem Tommy Nilsson för, och själv hanterade han slagverk och ledde sina tre mycket duktiga jazzmusiker. Allt sammantaget gjorde denna kväll till ett minnesvärt event.

Lördagen den 2 mars **Årsmöte** i Marinstugan med bland annat byte av ordförande och till vissa delar en ny styrelse. Ur Bojen var följande gäster inbjudna Anita Hogmalm och Britt-Marie Nilsson. Årsmötet

inleddes med att sex glas slogs, vår standard hissades av PO Eriksson varpå ordet överlämnades till vår 2.e kaplan, kyrkoherde Pernilla Tapper Törnqvist - Karlsborg, som höll en parentation över de tretton bortgångna medlemmarna 2023. Därefter följde sedvanliga årsmötesförhandlingar. Till mötesordförande valdes Kent Nordström och till mötessekreterare Johan Leffler. Ordförandeklubban överlämnades till Kent varpå följdes utsänd dagordning med uppläsning av valda delar av årsberättelsen och den ekonomiska redovisningen som vid behov kommenterades av L-E Uhlegård och Bo Stenberg. Efter genomförande av årsmötet avslutades detta med att den nya styrelsen presenterades och vår standard nedhalades samt gäster och avgående ledamöter och suppleanter jämte mötesordföranden avtackades med blommor.

Nya styrelsen utom två är med på bilden.

Den 7 mars blev Sverige medlem nr 32 i Nato. Detta saluterades med svensk flagga i toppen av vår flagg- och signalmast samt vår FM-standert och nyinköpt Natoflagga under signalrån med vår Standert på norra och Natoflaggan på södra nocken.

Den 12 mars. Deltog några ur FM Göteborg i **Flottans Mäns symposium** på Sjöhistoriska museet i Stockholm under temat *Nya ystridsfartyg i Östersjöområdet*. Mer om detta finns säkert i denna tidskrift. Ett mycket intressant symposium med utmärkta företrädare från Sverige, Finland och Tyskland. Kvällens middag på Sjöfartshuset, Skeppsbron 10 i Stockholm gick inte av för hackor men innebar trivsamt samröre med många kamrater man inte sett på länge. En utmärkt dag.

Den 14 mars hade **Ubåtsklubben Nordkaparen** bjudit in flottiljchefen kommandör Paula Wallenburg till årsmöte och föredrag om vår ubåtsverksamhet och vad Natointrädet betyder för Sverige, marinen och ubåtsvapnet. Totalt cirka 35 närvarande ubåtskamrater. Årsmötet klarades av snabbt och på ett utmärkt sätt. Det blev ett mycket intressant föredrag med många frågor och svar.

Den 17 mars **medlemsmöte** i Marinstugan. Drygt 40 närvarande. Men som vanligt allt för få nya medlemmar. Styrelsen berättade om kommande verksamhet och om byggnadsplanerna. Det bjöds på kaffe,

te, kakor, kaffebröd och rulltårter innan starten av mötet.

Den 20 april **Vårarbetsdag** i/vid Marinstugan. Arbetsvilliga deltagare i gång utomhus. Även inomhus med bl.a. mässings- och silverputs. Efter slitet väntade kaffe och tilltugg.

Klubbafton den 21 mars som skulle ha varit en föreläsning av övlt Peter Lidén (från Försvarsstaben). Men på grund Nato-medlemskapet fick Peter andra uppgifter och i stället blev det en intressant föreläsning av mariningenjören, kommandörkaptenen i reserven Peter Hartzell, numera lärare på Chalmers för sjökaptens- och sjöingenjörslinjerna. Det blev ett utmärkt föredrag om den moderna svenska fartygsutvecklingen för de cirka 55 närvarande.

Klubbafton den 25 april med föreläsning av förra chefen för Säpo Väst i Göteborg Bo Renner. Hot och risker samt främmande verksamhet i vårt närområde. Det pågående kriget mellan Ukraina och Ryssland där Bo med en kollega varit på plats för att bygga upp en ny polisverksamhet utan mutor En frågestund avslutade föreläsningen.

Riksråsmötet den 5-7 maj under kryssning Stockholm-Tallinn genomfördes enligt plan med knappt 90 deltagare. Mer om

Överst, den nya styrelsen som valdes vid årsmötet. Nedan, ubåtsflottiljchefen Paula Wallenburg vid ubåtsklubben Nordkaparens möte.

detta i denna tidnings ordinarie innehåll. Från Göteborg deltog 10 personer varav 8 medlemmar. Mer om detta i Pejlingar nr 2, 2024.

Välkomna till Marinstugan i Göteborg till hösten (augusti-september)

Lars-Erik Uhlegård
Redaktör Pejlingar

Halmstad

De vita fartygen

Vi har haft en intressant berättarfton i vår Marinstuga om de "Vita fartygen" under andra världskriget, säkert okänt för många. Föredragshållare var vår medlem Anders Bergenek och här får läsarna ett sammandrag av det intressanta föredraget.

Under cirka fyra veckor från midsommar 1945 räddades 9 273 svårt sjuka koncentrationslägerfångar från Tyskland till Sverige. Tanken var att de efter vård skulle kunna återvända till sina hemländer. I realiteten emigrerade majoriteten till USA och Palestina.

Initiativet till den här aktionen kom troligen från den svenska regeringen i samarbete med ett nybildat FN-organ. Uppdraget lades på den svenska Marinmyndigheten som i sin tur samarbetade med Röda Korset, Civilförsvaret och Lottakåren.

Marinen satte in lasaretsfartyget *Prins Carl* i aktionen. Man hyrde dessutom in *Karskär* och *Rönnskär* från Sveabolaget, *Kronprinsessan Ingrid* från Göteborgs-Frederikshavnslinjen och *Kastellholm* från Svenska Amerikalinjen. Fartygen utrusta-

Flottans Män i Halmstad har en fin marinstuga. T.h. föredragshållaren Anders Bergenek.

des med knappt 200 bäddar vardera och särskilda kök för matlagningen. Ombord arbetade läkare, sjuksköterskor, samariter och lottor. De senare svarade för matlagningen.

Mötet med patienterna blev synnerligen påfrestande för den svenska personalen. Patienterna var ofta i mycket dåligt medicinskt skick och led till exempel av svår tbc och tyfus. De var svårt avmagrade och hade utstått hot och misshandel. Psykiskt mädde de dåligt efter att sett medmänskors dö, förlorat sina föräldrar, makar, barn och vänner. De hade ofta inget att återvända till och inget att sträva emot. Deras öden berörde den svenska personalen mycket starkt.

En del var så svaga att de dog under överresan eller snart efter ankomsten till

Sverige. Troligen var det drygt hundra personer som på det här viset dog "på gränsen till friheten".

I Sverige sattes patienterna först i tre veckors karantän. De vårdades sedan på sanatorier, epidemisjukhus och beredskapssjukhus. Målet var att de skulle återfå sina fysiska och psykiska krafter och gå upp i vikt.

Den mest kända av patienterna var Hédi Fried som sedan bosatte sig i Sverige. Hon utbildade sig till psykolog och på äldre dagar var hon efterfrågad föreläsare om nazismen och dess övergrepp. Hédi Fried blev sedermera känd i efter verksamheten.

Efter den här aktionen 1945 återgick fartygen till sina ordinarie uppgifter.

Anders Bergenek

Jönköping

Föreningen hade årsmöte för några månader sedan. Efter det att Flottans Män Jönköping stigit upp ur Glömskans Hav, för ca 10 år sedan, kunde Föreningen åter väckas till liv, främst tack vare salig Jan Johanssons initiativ. Efter bara några år var vi ca 50 medlemmar.

I dag har Föreningen ett 40-tal anslutna, från Vetlanda i söder till Karlsborg i norr.

Årsmötet 2024 inleddes med att Johan Thor, verksamhetschef/VD för Friskis i Jönköping, Värnamo, Växjö, Eksjö och Nässjö välkomnades som medlem i Föreningen. Johan berättade om sin värnplikt som telegrafist på den gamla isbrytaren *Oden*: ”Thor på *Oden*”. Intressanta hamnar i norr väntade efter ett halvårs utbildningen på Flottans Radioskola i Karlskrona. De sista månaderna av värnplikten fullgjordes på Minfartyget *Visborg*.

Johan Thor ombads därefter att ge tips om hur äldre bör kunna leva ett så hälsosamt liv som möjligt. Hur kan man bygga styrka, kondition, rörlighet och balans på roligaste och nyttigaste sätt? ”Stå gärna på ett ben när du borstar tänderna och bjud gärna upp din partner med några danssteg vid diskningen och var framför allt ... snäll”, sa Johan Thor.

Ordföranden Stig Karlén överlämnade en flaska champagne till föreläsaren, som fick ta emot varma applåder.

Därefter följde årsmötesförhandlingar. Till ordförande valdes Stig Karlén och till sekreterare Leif Aljered. Klubbmästare blev Claes Göran Borg och Anders Nyström. Webbmaster Bengt Granroth. Leif Berglund, Torbjörn Rubin och Thomas Lehnér valdes som ledamöter.

Övre bilden: Ordförande Stig Karlén tackar föredragshållaren på deltagarnas (nedre bilden) vägnar.

Lysekil

Den 15 mars gick vårt årsmöte av stapeln. Det var 45 medlemmar som hade hörsammat kallelsen. Mötet inleddes med presentation över medlemmar som lämnat oss under 2023. Innan vi gick till val delades klubbnytt och veterantecken ut. Mötet gick på Styrelsens förslag om oförändrad årsavgift på 175:-.

Nya ordföranden Van Carlzon tackade avgående ordföranden Mattias Bergsten för väl utfört arbete under sina fem år med ordförandeklubban och Jan-Otto Pettersson för ett utmärkt arbete som klubbmästare. Bägge fortsätter i styrelsen på andra poster. Till ny ordförande valdes Van Carlzon. Slutligen tackades samtliga deltagare och mötet förklarades avslutat. Därefter höll Ubåts-Hasse ett intressant föredrag och visade bilder med temat ”Flottans udda vapen”. Han tackades med blommor och applåder. Därefter serverades ärtsoppa med pannkakor och sylt. Seibon Olsson och Carola Hasselgren tackades för för-

Ovan: Avgående ordföranden Mattias Bergsten avtackas av tillträdande Van Carlzon. T.h. tackas kvällens föredragshållare Ubåts-Hasse Carlsson av nya ordföranden.

tjänstfullt arbete i köket. Kvällen avrundades med kaffe, kaka och stort gemyt. Vi har även hunnit med att representera på Riksårsmötet i Tallinn.

Nästa begivenhet blir pistolskytte den 16 maj. Det blir först några övningsserier och sedan tävling med 22 millimeters kaliber. Naturligtvis avslutas det hela med grillad korv och bröd.

Vi har chartrat segelfartyget *Kvartsita* för årets räkkryssning. Om vindarna kommer från rätt håll går turen mot Kärningön.

Det blir nog mycket nostalgi för alla gamla ”Sjöbusar”.

Nu ser vi fram emot sommaren och att få båtarna i sjön.

Leif Lysberg

Varberg

I skrivande stund nås vi av det glädjande beskedet att hyresavtalet i Tullhuset Varbergs hamn (se bild t.h.), som varit uppsagt med avflyttning 241130, förlängts t.o.m. 31/10 2025 med möjlighet till förlängning som längst intill 251231. Bakgrunden till flytten är det projekt som pågår i Varbergs kommun om en förändrad innerhamnsmiljö där Tullhuset ingår.

Medlemsantalet fortsätter att vika och antalet betalande medlemmar är nu 49 st. Styrelsen arbetar hårt för att värva nya medlemmar. En mindre grupp är inte nödvändigtvis negativt. Det har trots allt inneburit en sammansvetsning och engagemang kring marina frågor. Aktiviteterna under våren har som vanligt varit lördagskaffe, hittills 3 st och en kommande den 4/5. Vi har samlats kring 3 skeppskvällar under ämnen som "Invasiva arter i marin miljö" av naturvårdshandläggare Christian Harlos, "Knoppar och annat som hör sjön

till" av Jan Steinbach m.fl. Den 18/4 blir ämnet "Hallands Hamnar" med C-H Hägg, dit vi också inbjudit kamraterna i Halmstad. I samarbete med Varbergs Senioruniversitet har vi inbjudit till en föreläsning den 25/4 om nya fynd av "Koggar" (vrak från 1300-talet) under arbetet med Var-

bergstunneln. Vid vårens sista skeppskväll lyssnar vi på pensionerade Sjökaptenen Urban Lillhage som berättar om sitt sjömansliv. Givetvis avslutas säsongen med sedvanligt Nationaldagsfirande den 6/6.

Kai Sundberg

Ängelholm

Det kom 80 personer och lyssnade på föredraget som hölls hos oss av viceamiral Jonas Haggren. Han är utsedd av regeringen att leda vår militära delegation i NATO högkvarteret i Bryssel. Vi fick en god inblick i NATO:s uppbyggnad och struktur. Vi blev återigen påmind om vårt omvärldsläge samt att, nu måste vi, och vårt försvar prestera.

Vi ser fram mot sommaren men först har vi fått en mycket intressant inbjudan. Vi kommer att få gå ombord i HMS Nyköping som kommer till Helsingborg i slutet av maj. 25 personer är anmälda att delta.

Första maj bjöd vi 36 musiker från Hemvärnets Musikkår på sillfrukost i Kajutan. Dom höll först en konsert i vår trädgård. Det var 59:e året som dom besökte oss. Det var blåsmusik ute och sång inomhus.

I vår har vi även fått besök av våra kommunalråd Robin Holmberg och Lars Nyander samt en delegation från Kultur och Fritids. Förutom lobbying för att försöka få kommunalt bidrag, bjöd vi på smörgås. Kommunfolket njöt av vår idyll.

Vi tackar de medlemmar som i våras gav ett bidrag till vårt "taklån". Glädjande är dessutom att vi har hittat en ny finanssär och lyckats lösa det dyra lånet hos Swedbank. Vi kommer även att förstärka vår ekonomi något, genom att vi har skaffat en hyresgäst. Engelholms Schackklubb trivs numera utmärkt i vår Kajuta.

Som framgår ovan är det många som tycker om att komma och besöka vår Ka-

Viceamiral Jonas Haggren avtackas av Lars Hedström efter sitt NATO-föredrag. T.h. Hemvärnets Musikkår spelar "Under Blågul Fana" i vår trädgård och bjuds på fika.

juta och vi har en unik miljö både inne och utanför Kajutan. Unikt är också att LoF Ängelholm är en av få lokalföreningar som äger sin föreningslokal.

Vi ser att många utomstående tycker om att besöka vår rofyllda miljö, men förvånansvärt få medlemmar kommer numera till vår föreningslokal. Det som attraherar medlemmarna är bra föredrag och intressanta studiebesök. Jag funderar ibland på om Kajutan är en belastning för Flottans Män Ängelholm. Skall vi sälja? Det finns spekulanter! Vår gräsmatta vill någon komma över och göra om till parkeringsplats!

För övrigt måste vi till nästa år förnya vår styrelse. Jag uppmanar alla Er, medlemmar i Flottans Män Ängelholm att ta ert ansvar och tänka till och utse en valberedning!

Jag önskar alla våra glada och trevliga medlemmar en skön sommar.

Bertil Lundvall

Region Syd

Kalmarsund

NATO vad innebär det för oss

Under denna rubrik kunde vi i Flottans Män Kalmarsund på Kungsgården den 10 april hälsa välkommen till förvaltaren Mikael Hultén Bank från vårt värdförband 3.sjöstridsflotilljen i Karlskrona. Mikael har besökt oss flera gånger och han är alltid lika uppskattad. Under kvällen berättade han om ett mycket intressant och aktuellt ämne: Vad innebär Nato för oss och flottan.

Innan Mikael fick ordet så informerade vår vice förbundsordförande Göran Löfgren och tidskriftens redaktör Ingmar Elofsson om aktuella frågor i förbundet. De belyste främst tre frågor som är aktuella i förbundet. Medlemsrekryteringen och den stigande medelåldern är något vi måste arbeta med och sedan är ekonomin och ett eventuellt namnbyte de båda andra frågorna.

Mikael höll ett inspirerande föredrag som visar värdet av att ha mycket breda och djupa kunskaper om den framtida utvecklingen i marinen då vi nu är Nato-medlemmar. Flottan har samövat och ar-

Förvaltaren Mikael Hultén Bank föreläser om Flottan och Nato i en fullsatt lokal.

betat med Nato-förband under flera decennier så på fartygssidan är det väl inövade rutiner och procedurer. Skillnaden är att nu kommer svenska örlogsfartyg att ingå i stående styrkor och kan räkna med en bortavaro under flera månader. Sedan finns det så klart en rad detaljer som måste lösas.

Intresset från den fulltaliga publiken var stort och frågorna både många och intressanta, och Mikael gav, som vanligt, kunniga och uttömmande svar. Från Flottans Män i Kalmarsund vill vi rikta ett stort tack till Mikael och vårt värdförband 3.sjöstridsflotilljen som ofta besöker oss.

Ett tack även till Göran och Ingmar som delgav oss vad som är aktuellt i förbundet och alla tre för ett mycket bra och fylligt deltagande och välkommen tillbaka till oss i Kalmarsund. Mötet avslutades med uppskattad frågestund och kaffe och smörgåsar.

Planerade mötesdagar i vår är den 8 maj och den 12 juni på Kungsgården i Kalmar. Styrelsen vill också tacka alla gäster och medlemmar för rikt deltagande.

Roland Stengård

Karlshamn

Flottans Män Karlshamn

Den 11 mars hölls 2023 års årsmöte i vår föreningslokal och 33 medlemmar hälsades välkomna av vår ordförande Sewe Lindberg. Efter en högtidlig parentation för Gun Ursten och Sten Hornfelt som avlidit under året vidtog förhandlingarna och Sewe Lindberg valdes att leda mötet. Verksamhetsberättelsen, ekonomi och revisorernas berättelse gick igenom. Samtliga val följdes enligt valberedningens förslag.

Detta innebar att samtliga styrelsemedlemmar omvaldes och kvarstod som tidigare, så även revisorer och valberedningen. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna året. Efter mötet bjöds på ärtsoppa med tillbehör och kaffe med tårta.

Till aprilmötet mötte 27 deltagare upp och fick lyssna till vår vice ordförande Bengt Mars som höll ett mycket intressant föredrag om Polenkabeln, officiellt kallad Swe-Pol Link som är en kraftledning för likström på Östersjöns botten mellan Sternöhalvön och Slurpsk i Polen. Bengt var anställd på NCC och ansvarade för kraftverksbygget på Sternö. Bygget av kabeln kom igång efter en lång process med

många överklagande. Den 25 mil långa kabeln byggdes på ett år i samarbete med Polen som byggde på sin sida och den invigdes år 2000.

Därefter informerade vår ordförande om det aktuella namnbytet på Flottans Män och hänvisade till artikeln i vår FM-tidning samt enkäten som mailats ut. Namnbytet diskuterades livligt under måltiden. Framför oss står nu Riksråsmötet och Veterandagen i Ronneby. Samåkning från vår lokal i Näsviken ordnas. Vi ser också fram emot nationaldagsfirande med marsch från torget till Rosengården och underhållningen där, varefter det bjuds in till grillträff vid vår stuga.

T.v. berättar Bengt Mars om Polenkabeln och t.h. en bild från Regionmötet.

I vår har Karlshamns kommun stensatt en del av vår gräsmatta på framsidan av föreningslokalen och flyttat vårt lilla ankare dit. De har också satt upp en ny skylt med information om husets historia och även om Fiskarstugan som ligger intill. Vi har gjort om stensättningen runt rabatterna mot Näsviken och grävt om alla rabatterna. Nu ser vi fram mot blomning och en fin sommar.

Iréne Ericson

Föreningen i Karlshamn lånade ut sina lokaler fredag, lördag 8-9 mars för Lokalföreningsmöte med region Syd. Värd för mötet var Västervikföreningen. Efter installation på sina övernattningsrum, var det dags för sillmacka och sedan catering från restaurang Kvarnen, som erbjöd med kyckling, fläskfilé, potatisgratäng och såser samt en fin sallad. Middagen var som vanligt ett bra tillfälle att utbyta idéer och tankar på ett otvunget sätt.

Efter frukost på lördagen inleddes mötet och från Riks deltog vice ordföranden Göran Löfgren som föredrog om aktuella frågor från riksorganisationen. Information om att SMKR, Sveriges Militära Kamratföreningas Riksorganisation med 125 underföreningar inte längre får några

medel från Försvarsmakten. Vad som kommer att hända med SMKR är oklart. Mötet var överens om att Flottans Män borde försöka synas mer, exempelvis vid Veteran dagen, F17 flygdag och Marindagarna för att ta några exempel. Frågan väcktes om TV-reklam vara något för FM. Nästa möte för region syds lokalföreningar genomförs i Karlskrona 4 och 5 oktober. Mötet avslutades med sedvanlig pytt i panna och lokalföreningen i Västervik framförde ett stort tack och mycket beröm till Nilla och Lisa för deras insatser i köket.

Vänliga hälsningar

Sewe Lindberg, ordförande Lof Karlshamn

Karlskrona

Rapport från Karlskrona

Vårt verksamhetsår startade med att vi utrymde vårt föreningshus Fylgia på alla våra inventarier och tillhörigheter. Allt packades ner av arbetsvilliga medlemmar, märktes upp för att kunna komma tillbaka på rätt plats efter renoveringen. Alla tillhörigheter magasineras av FM Log i Vedeby under renoveringen.

Hus Fylgia ska totalrenoveras under 2024 och vår förhoppning är att kunna komma tillbaka i slutet av detta år. Detta innebär att vi under tiden kommer att ha våra styrelsemöten i hus Saga och våra medlemsmöten i hus Freja. Medlemsmötet den 15 februari hölls i hus Freja med ett 30-tal deltagare. Efter ordinarie medlemsmöte serverades landgång, kaffe och kaka. Därefter höll vår nye medlem, Hans Tornerhjelm, ett intressant föredrag om sin tid som HM Konungens adjutant.

Vårt årsmöte hölls den 14 mars med ett 30-tal deltagare. Inleddes med högtidlig parentation över sex avlidna kamrater: Åke Malmgren, Sven Nejdefelt, Tommy Boström, Sven-Otto Ullnér, Kenneth Olsson och Lars-Göran Söderström. Därefter årsmöte: Verksamhetsberättelsen för 2023 fördrogs och godkändes. Resultat- och Balansräkningarna föredrogs av kassören. Revisorerna presenterade sin revisionsberättelse och föreslog styrelsen ansvarsfrihet för 2023, vilket årsmötet beslutade.

Vid personvalen till styrelsen skedde ett antal förändringar. Göran Kullving, Bo-Inge Andersson och Stellan Andersson lämnade styrelsen efter många tjänsteår. Nyval till styrelsen av Anders Olofsson, Carl-Olof Nordbäck och Hans Tornerhjelm. Styrelsen för 2024 består av: Lars Sager, ordförande, Tommy Johansson, Anders Björk, Lennart Håkansson, Per Nejde-

Parentation över avlidna medlemmar.

felt, Anders Olofsson, Carl-Olof Nordbäck och Hans Tornerhjelm. Valberedning valdes och består av: Ingeman Jönsson, Lars Gelderman och Kenneth Jönsson.

Veterantecken, efter 18 års medlemskap, tilldelades: Åke Dagnevik och Christer Svensson. Tomas Fredriksson, Henrik Lindén och Arne Nilsson var inte närvarande, men har fått veterantecknet översänt med post. Efter årsmötet bjöds deltagarna på en förfriskning innan 3-rätters meny serverades bestående av förrätt: silltallrik á la Björk, huvudrätt: Favoritbuffé och som dessertglass och kaffe.

Den 18 april gjorde vi studiebesök på Blekinge Museums filial i Rosenholm. Ett 25-tal deltagare fick en professionell guidning av denna filial av museet, vilket hanterar större föremål från olika tidsepoker. Mycket intressant och sevärt tidsdokument som väcker minnen från gångna tider.

Beroende på att våra lokaler renoveras under 2024 anmodas våra medlemmar att gå in på hemsidan, <https://flottansman.se/karlskrona>, för att hitta dagsaktuell information.

Bo-Inge Andersson, BIA, lämnade kassörsjobbet efter många år och har stor del i att föreningen har en solid ekonomi.

Eller kontakta någon i styrelsen för att få senaste information. Vi ser fram emot att så många som möjligt kommer till våra aktiviteter.

Stellan Andersson

Malmö

Årsmötet den 25 mars inleddes med en parentation över bortgångna medlemmar. De som sedan innan var invalda i styrelsen m.m. blev omvalda. Enda nyheten blev att Stefan Leo åtar sig jobbet som kassör. Vi hälsade även en ny medlem välkommen. Han heter Torbjörn Ugglå och fick berätta om sina många år i flottan, som han mest tillbringade i maskin på flera fartyg och han slutade som löjtnant.

Till sist fick vi ett föredrag av Hans Carlsson, som han kallade "Flottans udda vapen". Vi fick se bilder och höra om diverse konstiga flytetyg m.m. som funnits i flottan genom åren. T.ex. en miniubåt som hade en torped fastsatt under sig och ubåtar som hade en stor mina fastsatt på sidan som de skulle kunna släppa ner under ett fiendefartyg som låg i hamn. Om mini-undervattensfarkosterna *Lill-Klas* och *Stor-Klas*. Och att flottan haft små svävare för utvärdering. Vi fick se bilder där den lilla ubåten *Spiggen* är inne i Fyrisån 1963 och bl.a. möter en Volkswagen bubbla i vattnet, förmodligen samtidigt som studenterna i Uppsala hade sin årliga försränning.

Till aprilmötet serverade vår kökschef Göran Hagman en härlig, rykande ärtsoppa med fläsk. Nytt denna gång var att vår materialförvaltare Anders Garin gjort de obligatoriska sillmackorna som vi brukar ha som förrätt. Ordförande Jörgen berättade att vi inte får ha kvar vårt förråd av minnessaker m.m. ute på gamla LV4, utan vi ska nu inventera förrådet för att sedan bestämma vad vi gör med alla saker. Förråd måste vara tömt till den siste juni i år.

Som föredragshållare denna kväll hade vi bjudit in Maths Witt från Trelleborgsföreningen för att berätta om den s.k. Livstidsförlängningen av de australiska Collinsubåtarna. Collinsklassen består av sex ubåtar som designades och såldes 1987

Medsols: Spiggen möter folkvagn i Fyrisån, Stefan Leo med Älvsnabbenritning, ordförande Jörgen med Maths Witt samt Collinsubåt nr 4 HMAS Dechaineux.

av dåvarande Kockums Marine AB under hård konkurrens från tyska HDW. Det var då den största försäljningen utomlands av ett svenskt företag, ett miljardprojekt på ca 5,2 miljarder AUD (australiska dollar). Ubåtarna designades av Kockums i Malmö men byggdes på plats i Australien. Flera svenska ingenjörer från Kockums var också på plats och bodde t.o.m. långa tider i Australien under byggnadsåren. Och nu ska de alltså ses över och rustas för en livtidsförlängning. Saab Kockums har även föreslagit flera förbättringar, men det verkar inte som att australiensarna förstår vilka fördelar dessa förslag innebär. Vi fick en mycket noggrann och saklig genomgång av Maths. Stort tack och välkommen tillbaka igen!

Stefan Leo berättade sedan att hans alvsnabben.se fortfarande uppdateras med ojämna mellanrum efter över 25 år på Internet. I veckan hade han t.ex. fått ett mail från en kvinna i Kalifornien som skickat en bild på ett litet souvenirankare som har en liten skylt där det står "Linjeskeppankare, 1700-talet, HMS Älvsnabben". Hon

köpte den på en loppis (s.k. swap meet) på 1980-talet och nu står den bland andra marina saker i hennes hem. Med all sannolikhet har någon fått eller köpt denna på någon av de visningar ombord som man alltid hade vid alla hamnbesök. Förmodligen har det varit i San Francisco eller Los Angeles, som Äbn besökte flera gånger under sina 25 långresor. Ett fint exempel på att Äbn-sajten fortfarande uppmärksammas, även utomlands!

Båda våra medlemmar Stefan och Anders Garin var med på långresan 1977–78, och de har precis haft sin årliga Skåneträff. Denna gång med 14 besättningsmän och damer, totalt 28 personer. De firar genom att "tura" i restaurangen på bilfärjan mellan Helsingborg och Helsingör. Det har de gjort årligen i över 20 år. Vi fick se flera bilder från firandet. Stefan visade även en stor Älvsnabben-ritning som han nyligen fått av en svärfar till en av besättningsmännen från 77–78. Svärfar har med hjälp av denna byggt en ca 1m lång modell av Äbn som kan ses på alvsnabben.se.

Stefan Leo

Västervik

Ja, nu har försommaren anlänt till vackra Västervik och sommaren knackar på dörren. Stadens krogar har försett sina serveringar med alla sina utomhusmöbler, parasoller och för säkerhet skull även infravärmare. Kommunen har börjat ställa ut alla underbara blomsterarrangemang i all sköns färger, gatorna har sopats rena från vinterns grus och människorna har hittat tillbaka till Stadsparken och uteserveringarna. Allt är precis som det ska vara så här i början av maj månad!

I vår förening, Flottans Män i Västervik, är det också ungefär som det "sig bör". Årsmötet är avklarat, utan några bekymmer. "Ny-gammal" styrelse är på plats och

vi jobbar vidare enligt plan.

I februari gästades vi av ett gäng lokala "skådespelare". Vi fick se filmen "Skärgårdsliv". Filmen, som är en dokumentär, visar livet i vår skärgård, nu och då. Den syftar också till att dokumentera vår speciella skärgårdsdialekt. En dialekt som är underbar men ibland lite svår att förstå. Filmen lockade till många skratt och igenkänningsfaktorer bland oss i publiken.

I mars månad deltog under tecknad och vår ordförande Åke Revelj i Region Syds LOF-möte i Karlshamn. Alltid lika trevligt, många skratt och god mat, men framför allt ett väl genomfört möte där många frågor dryftades och en del beslut togs inför framtiden.

Ett stort TACK till Karlshamn som hjälpte oss att genomföra detta möte, då Västerviks lokalförening stod som värd för mötet.

En kylig kväll i början av april hade vi möjligheten att få se Aquavillornas produktionsanläggning på Lucerna. Lucerna är Västerviks yttre hamn och här har fabriken som bygger Aquavillorna köpt in sig i en f.d. turbinhall. Företaget bygger "hus på vattnet" och mycket närmare vatten kan man kanske inte bo? Villorna finns framför allt i Stockholmsregionen men det finns även några vid Skeppsbron i Västervik. Kvällen på Lucerna var kall, kylig och mycket blåsigt, så varm ärtsoppa med tillbehör i Marinstugan efteråt uppskattades säkert.

Nu ser vi fram mot vårlunchen i slutet av maj. I år blir det inte en resa på vattnet utan en resa på gamla härliga smalspåret. Vi har valt att ställa kosan inåt landet och då med en nostalgitripp med Smalspåret och slutdestination Gröna Tuppen i Fårhult. En

Rigmor Kinnbom, från Västrums Hembygdsförening och en av initiativtagarna till filmen *Skärgårdsliv*, berättar om hur filmen blev möjlig att göra och varför det är viktigt att dokumentera den "utdöende" dialekten i Västerviks skärgård.

Richard Bergström, berättar om hur det går till att bygga hus som ska "ligga i vatt-net", Aquavillorna, för ett entusiastiskt – men fruset gäng, Flottans Män.

god sillunch, bestående av hemmagjorda inläggningar, kan det bli bättre? Resan blir säkert en aning gungig och skakig men inte på vågorna utan snarare i en skraltig gammal rälsbuss. SJ:s vattenbehållare, pappersmuggar, toalett där man gör sina behov rakt ner på rälsen (finns förmodligen inte kvar idag?) och stenhårda säten. Det blir säkert ett härligt minne för oss som har några år på nacken och som rest med SJ:s orange/gula vagnar.

"SJ, SJ gamle vän....."

Barbro Bewernick

Växjö

Tisdagsmötet i mars genomfördes i en för de flesta flottister välkänd drycks tecken nämligen öl. Ola Kallin ledsagade oss genom ölets historia vilket gav intressanta aspekter på det som vi tidigare bara använt för att "släcka törsten". Vi fick möjlighet att provsmaka ett antal olika ölsorter och samtidigt av en expert höra historien om just den öltypen. Det tjugotal medlemmar som deltog verkade trivas när de även blev serverade Bullens pilsnerkorv och de efterföljande samtalen kom osökt in på olika händelser om öl som deltagarna upplevt, historierna kring detta var lika spännande som ölets historia.

Vi har även genomfört en ärtmiddag där gästerna lät sig väl smaka av ärtorna och den varma punchen. Klubbmästarna hade även gjort pannkakor med sylt och grädde. Den varma punchen fick stäm-banden att lossna och visorna klingade i marinistugan. Det hela avslutades med kaffe och kaka innan vi tog kvällen och drog oss hemåt.

Värmiddagen genomfördes med en tre-rätters middag som vår klubbmästare Jan Hjortsberg stod bakom. Som den eminente kock han är serverades han till förrätt en skaldjurstoast som fick gästernas smaklökar att jubla. Tillbehör i form av sång och lämpliga drycker fanns också att tillgå.

Som huvudrätt serverades vi en välkryddad lammgryta som skulle gjort Tore Wretman avundsjuk. De som önskade kunde även inta ett gott glas vin eller annan lämplig dryck till maten. Våra sångare gjorde viskonsten rättvisa och gästerna bara njöt. Som dessert serverades en rabarberkaka med vaniljsås som så ofta signerad av Sten Svensson, vår egen bagare.

T.v. värmiddag och till höger ses klubbmästaren Jan Hjortsberg servera ärtsoppa.

Födelsedagar

Vi hyllar

100 år

Bernt Broman 1924-08-06 LYSEKIL

95 år

Rolf Larsson 1929-07-24 HALMSTAD
Eron Wersén 1929-07-27 NYNÄSHAMN
Per Callenberg 1929-09-02 VÄSTRA FRÖLUNDA
Eijnes Lagerlöf 1929-09-07 VÄSTERVIK

90 år

Stig Karlsson 1934-07-07 HALMSTAD
Matts Bruno 1934-07-19 NACKA
Sten Warnicke 1934-08-24 JORDBRO
Hans Larsson 1934-08-29 ENSKEDE
Rune Forsman 1934-09-24 VENDELSÖ
Nils Funck 1934-09-26 HALMSTAD
Bo Roxström 1934-09-28 JÄRFÄLLA

85 år

Sune Lundin 1939-07-04 STRÖMSHOLM
Ove Holmén 1939-07-06 HISINGS BACKA
Kjell Lekeby 1939-07-07 FARSTA
Sune Forsmark 1939-07-11 VÄSTRA FRÖLUNDA
Kjell Forsbrand 1939-07-17 NÄTTRABY
Conny Erlandsson 1939-07-26 VÄXJÖ
Jan Olof Bergström 1939-07-29 KARLSKRONA
Olof Pålsson 1939-07-29 KARLSHAMN
Göran Hagström 1939-07-30 BLIDÖ
Per-Olov Petterson 1939-07-31 ENKÖPING
Leif Davidsson 1939-08-05 NACKA
Ulf Anders Hilding 1939-08-06 SALTSJÖBADEN
Helmer Jansson 1939-08-11 SALTSJÖ-BOO
Kerstin Ödmark 1939-08-18 NYNÄSHAMN
Olle Norrby 1939-08-21 NACKA
Jan Engström 1939-08-26 BLIDÖ
Ulf Sjöden 1939-08-30 KIL
Sture Malmgren 1939-09-03 TÄBY
Stig Comstedt 1939-09-04 NORRKÖPING
Sven Andersson 1939-09-04 LINKÖPING
Hans Burell 1939-09-05 VÄSTERÅS
Thord Paulsson 1939-09-05 SKUMMESLÖVS STRAND
Kurt Werdin 1939-09-09 VÄSTERVIK
Gösta Karlman 1939-09-10 VISSEFJÄRDA
Sven-Erik Melin 1939-09-19 NOL
Gösta Edman 1939-09-30 ELLÖS

80 år

Ingvar Wiklund 1944-07-01 HÄRNÖSAND
Lars Jakobsson 1944-07-01 KARLSKRONA
Kjell Eriksson 1944-07-05 VENDELSÖ
Bo-Göran Johansson 1944-07-13 NORRKÖPING
Per Grönwall 1944-07-14 VÄSTERVIK
Christer Nordling 1944-07-18 STOCKSUND
Claes Rampeltin 1944-07-18 MÖNSTERÅS
Krister Arweström 1944-07-19 VISBY
Lennart Håkansson 1944-07-23 RAMDALA
Bengt Arne Henriksson 1944-07-24 VALLDA
Bernt Lundberg 1944-07-27 MÖLNDAL
Thomas Wenkel 1944-07-29 GRIMSLÖV

Jan Nyberg 1944-07-31 SOLNA
Anita Åbom 1944-08-02 VÄSTERVIK
Hans-Christer Johansson 1944-08-05 LYCKEBY
Åke Uhrberg 1944-08-05 LINGHEM
Carl-Gustaf Dybeck 1944-08-06 JÖNKÖPING
Anders Terning 1944-08-13 VENDELSÖ
Lars Johansson 1944-08-13 BLEKET
Ebbe Lennart Sylvén 1944-08-14 UPPSALA
Paul Larsson 1944-08-14 ÅLED
Thomas Fagö 1944-08-14 LYCKEBY
Bo Gullne 1944-08-15 KARLSKRONA
Björn Svensson 1944-08-17 VELLINGE
Tommy Carlsson 1944-08-24 KARLSKRONA
Christer Jendren 1944-08-26 SUNDSVALL
Sverker Nyman 1944-08-26 RIALA
Gunnar Svanfeldt 1944-08-27 ÅKERSBERGA
Olov Jansson 1944-08-27 KÖPING
Jan-Christer Steinbach 1944-08-29 GRIMETON
Lars Sandblom 1944-08-30 TRELLEBORG
Lanny Göransson 1944-09-04 TRELLEBORG
Magnus Hallberg 1944-09-05 DOMSTEN
Göran Nils Höglund-Stenneberger 1944-09-07 KUNGÄLV
Kenneth Lundgren 1944-09-10 NORRTÄLJE
Mats Ericsson 1944-09-11 GÖTEBORG
Lars Bergman 1944-09-12 NORRTÄLJE
Charles Hillgren 1944-09-14 STOCKHOLM
Leif-Göran Svensson 1944-09-16 MÖLNDAL
Sven Petterson 1944-09-16 VÄSTERHANINGE
Jan Björnehaag 1944-09-17 FRITSLA
Harald Hansch 1944-09-18 TVÅÅKER
Bill Britmer 1944-09-21 VÄSTRA FRÖLUNDA
Hasse Johansson 1944-09-21 UDDEVALLA
Mats Persson 1944-09-26 BUA
Lennart Magnusson 1944-09-28 GOTLANDS TOFTA

75 år

Bo Fontander 1949-07-09 KUNGSÄNGEN
Thorvald Alfredsson 1949-07-11 TRANEMO
Bernt Holmsten 1949-07-17 HÄRNÖSAND
Per Martinsson 1949-07-19 SUNDSVALL
Christer Svanström 1949-07-24 NORRTÄLJE
Bertil Fuhr 1949-07-26 HELSINGBORG
Leif Svantesson 1949-07-26 TYRESÖ
Lars-Göran Boman 1949-08-05 HÄRNÖSAND
Sture Andersson 1949-08-05 GÖTEBORG
Lars Melzén 1949-08-07 HÖGSBY
Hans Baard 1949-08-08 VÄSTERHANINGE
Tommy Torstensson 1949-08-09 SÖDERTÄLJE
Claes-Göran Lindström 1949-08-13 ÄNGELHOLM
Bo Knappe 1949-08-16 LINDOME
Bernt-Åke Alm 1949-08-18 HALMSTAD
Ingemar Ljunggren 1949-08-27 HÄRNÖSAND
Roy Norström 1949-09-02 FLODA
Bo Hultgren 1949-09-08 HÄRNÖSAND
Jan-Olof Holgersson 1949-09-09 BRASTAD
Rooney Asplund 1949-09-09 SUNDBYBERG
Sven Olof Petersson 1949-09-14 RIMFORSA
Gunnar Olofsson 1949-09-16 GRUNDSUND
Bo Andréasson 1949-09-26 LYSEKIL

70 år

Christer Holgersson 1954-07-01 SANKT ANNA
Rolf Stade 1954-07-02 MÖLNDAL
Jan Andersson 1954-07-08 LIDINGÖ
Urban Viklund 1954-07-12 ÄLANDSBRO
Anders Björk 1954-07-13 JÄMJÖ
Sten Arelund 1954-07-16 KARLSKRONA
Karl-Åke Sjöberg 1954-07-20 STOCKHOLM
Torsten Rosenqvist 1954-07-24 HALMSTAD
Christer Ohlsén 1954-07-31 VÄSTERVIK
Kjell Nilsson 1954-08-02 DROTTNINGSKÄR
Magnus Erikson 1954-08-11 HAMMARÖ
Michael Jorsback 1954-08-12 SALTSJÖ-BOO
Ulf Ängemo 1954-08-13 HALMSTAD
Lennart Råneberg 1954-08-14 LYSEKIL
Max Albien 1954-08-18 FÄRJESTADEN
Anders Sjöström 1954-08-22 GÖTEBORG
Leif Gyllenhök 1954-08-22 MÖLNDAL
Stefan Angelborn 1954-08-26 ASKIM
Ingvar Nilsson 1954-09-02 TRELLEBORG
Lennart Bengtsson 1954-09-08 KUNGÄLV
Göran Luthin 1954-09-15 MARIEFRED
Christian Wollert 1954-09-21 TYRESÖ

65 år

Magnus Allgén 1959-07-03 TÄLLBERG
Sven Löfgren 1959-07-23 HELSINGBORG
Michael Hagman 1959-08-02 NORRKÖPING
Mats Jaxvall 1959-08-03 KARLSKRONA
Anders Jonsson 1959-08-14 VÄSTERHANINGE

Håkan Pellbrink 1959-09-01 VÄSTERÅS
Hans Lorentsson 1959-09-04 GÖTEBORG
Göran Flodin 1959-09-09 VÄSTRA FRÖLUNDA
Benny Börjesson 1959-09-10 VÄSTRA FRÖLUNDA
Boo Bryngelsson 1959-09-11 GÖTEBORG
Guy Knox 1959-09-14 VARBERG
Tomas Axelsson 1959-09-18 SVARTSJÖ
Erik Strömberg 1959-09-30 VALLENTUNA

60 år

Börje Helm 1964-07-12 FLYINGE
Johan Eliasson 1964-07-16 HÄRNÖSAND
Martin Norin 1964-07-18 HISINGS KÄRRA
Christina Granström Nilsson 1964-07-25 VAXHOLM
Jonas Haggren 1964-08-04 BROMMA
Niclas Stang 1964-08-16 LIDINGÖ
Bengt Seger 1964-08-18 VENDELSÖ
Anders Dahl 1964-08-21 FÄRJESTADEN
Roger Odd 1964-08-21 VÄSTERHANINGE
Per Sjöberg 1964-09-05 NYKVARN
Hans Bresell 1964-09-08 NACKA

50 år

Fredrik Andrén 1974-07-27 VÄSTRA FRÖLUNDA
Daniel Tiger Dahlström 1974-08-07 LYSEKIL
Petter Weréen 1974-08-31 UPPSALA
Mattias Andersson 1974-09-20 HALMSTAD

30 år

Fia Sandås 1994-08-22 TULLINGE

Nya medlemmar

Vi hälsar följande 56 (!) medlemmar välkomna och önskar att alla skall få mycket glädje av medlemskapet.

Gotland

Mona Andersson

Göteborg

Anders Sjöström

Anita Hogmalm

Britt-Marie Nilsson

Johan Björtn

Lars Hellwig

Lisbeth Claesson

Sture Olsson

Ulla Lignell

Halmstad

Bengt Bjärudd

Eduardo Perez

Escribano

Erik Wellander

Marcus Blomqvist

Uwe Puls

Haninge

Carl Gunnar Holm

Härnösand

Hans Backlund

Karl Bäcklund

Kalmarsund

Tommy Blad

Åke Fagerberg

Karlshamn

Leif Olsson

Olof Pålsson

Stellan Bengtsson

Karlskrona

Karl Bergström

Lars Billqvist

Magnus Sager

Kristianstad

Karl Bergström

Lysekil

Daniel Tiger Dahlström

Erik Lindborg

Jan-Olof Holgersson

Nils-Olle Jidinger

Valdemar Klemming

Norrköping

Peter Lundqvist

Norrtälje

Johan Holmström

Lars Angberg

Matz Liljeroth

Ola Kjerrud

Peter Christensen

Stefan Olsson

Stockholm

Erik Strömberg

Kjell Lennström

Mikael Carlsson

Paul Forell

Per Edling

Per Holmberg

Rolf Skuncke

Ronald Rybbe

Thomas Olheden

Sundsvall

Andreas Lithén

Södertälje

Börje Persson

Ia Lindberg

Varberg

Dan Hay

Jan Björnehaag

Västervik

Sven Olof Petersson

Anders Bergkvist

Västerås

Ragnar Johansson

Växjö

Gustaf Corshammar

Avlidna kamrater

Ethel Adamcyk, FJÄLKINGE

Född den 3 maj 1943, Avliden den 23 maj 2024

Björn Bergström, RÖ

Född den 27 mars 1947, Avliden den 17 juni 2023

Berndt Berntsson, KARLSKRONA

Född den 30 april 1944, Avliden den 2 mars 2024

Conny Byquist, VÄSTERÅS

Född den 31 mars 1950, Avliden den 21 april 2024

Gunnar Fernlund, SKOG

Född den 11 mars 1946, Avliden den 24 februari 2024

Bo Furén, NACKA

Född den 18 mars 1946, Avliden den 27 maj 2024

Hans-Christer Gillquist, STOCKHOLM

Född den 3 september 1939, Avliden den 12 april 2024

Risto Guerreiro, GÖTEBORG

Född den 24 december 1958, Avliden den 27 april 2023

Görgen Holmdahl, SMYGEHAMN

Född den 21 januari 1939, Avliden den 8 mars 2024

Sten Hornfelt, ASARUM

Född den 14 april 1937, Avliden den 21 augusti 2023

Hans Hörlin, SLITE

Född den 16 september 1937, Avliden den 23 mars 2024

Kaj Lindahl, TRELLEBORG

Född den 9 oktober 1935, Avliden den 13 maj 2023

Lars Linderöth, VÄLLINGBY

Född den 10 juli 1942, Avliden den 13 april 2024

Kjell Palén, SUNDSVALL

Född den 9 augusti 1934, Avliden den 18 januari 2024

Gunilla Sjöholm, STRÖVELSTORP

Född den 1 april 1957, Avliden den 18 april 2024

Bertil Thuresson, VÄXJÖ

Född den 1 januari 1941, Avliden den 17 februari 2024

Lars Öhman, HÄRNÖSAND

Född den 26 oktober 1940, Avliden den 24 januari 2024

**Hedra våra avlidna kamraters minne med en gåva till Flottans Män.
Pg 5 88 19-4.**

Efter Din betalning sänder FM kansli blanketten till de sörjande.

In memoriam

Hans von Konow (t.v.) tackar av Lars Engvall för många års arbete i Flottans Män Haninge.

Lars Engvall

Minnesord över en kamrat som lämnat in sjösäcken och mönstrat på för den sista resan.

Lars Engvall, vår vän Lasse, avled de 22 januari 2024 i en ålder av 80 år efter en lång tid präglad av sjukdom. Han efterlämnar hustrun Ingegerd och barnen Per med familjer.

Lasse visade tidigt i livet ett stort intresse för sjön och började som 16-åring i handelsflottan. Efter några år tog han värvning i Flottan och blev kvar några år som artillerimatros innan han bytte yrkesinriktning till polisen. Lasse gjorde där karriär och pensionerades som poliskommissarie. Inom polisen prövade Lasse många verksamheter, som spanare, dykare, livvakt, utredare, hundförare, ordnings- och sjöpolis, etc. samt passerade flera betydande chefsbefattningar. Lasse blev känd som talesman för Stockholmspolisen i TV 4 programmet "Efterlyst" i vilket han medverkade flera säsonger.

Lasses marina intressen gjorde att han engagerades i interimsstyrelsen inför bildandet av FM i Haninge 1987-88 och vid bildandet ingick Lasse i den första valda styrelsen. Lasse kvarstod sedan i styrelsen till 2021, från 2009 som ordförande till 2019 då han efterträddes av Bernt Nordmark. Lasse valdes samtidigt till v. ordförande. Tyvärr avled Bernt efter en kort tid vid rodret varför Lasse åter, som vice ordf., förde föreningen fram mot Pandemitiderna under vilka inga nyval genomfördes. Lasse kvarstod därför som ordförande tills han 2021 förfångades av Lasse Larsson. Således ingick Lasse Engvall i FM Haninge styrelse i 34 år.

Vi minns Lasse som kamraten som ställde upp oavsett ev. svårigheter eller andra prioriteringar. Bastubad med kamraterna på Berga eller annorstädes uppskattades liksom central placering vid FM:s dukade bord. Här saknar vi nu Lasse.

Kent Melander / Christer Widgren
för kamraterna i FM Haninge

Bokrecensioner

Från terrorns frontlinjer

En mycket intressant och ständigt aktuell bok. Vad allmänheten kanske inte kände till är att Magnus Ranstorp har haft ett finger med i spelet i många av de skeenden som påverkat det säkerhetspolitiska läget i världen de senaste tre decennierna.

Spännvidden är allt från hemliga uppdrag som medlare i Mellersta Öster till expert vid 11-septemberkommissionen och så givetvis ett omfattande forskningsarbete. Ranstorp har stått öga mot öga mot världens mest eftersökta terrorister.

Intresset för terrorism har följt Ranstorp hela livet och han försöker hela tiden se runt hörnet där ett hot kan uppstå. Han berättar sin egen historia och han lämnar ut sitt privatliv och allt vad det innebär för en som verkar i den bransch han verkar i. Ett vad vi kallar normalt Svensson-liv är inte möjligt att leva i den värld han verkar, skildrar och lever i och hela tiden vara medveten om de säkerhetsrisker det medför både för honom själv och hans omgivning.

Magnus Ranstorp, född 1965, är docent i statsvetenskap och terrorforskare vid Försvarshögskolan, samt särskild rådgivare vid EU:s Radicalisation Awareness Network. Han är även ledamot i Kungliga Krigsvetenskapsakademien.

Bokförlag Monidal
ISBN 978-91-8002363-3
Antal sidor 314

Text: Ingmar Elofsson

Svenska arméns historia

Armémusei årsbok 2023

År 1523 valdes Gustav Eriksson till kung, Gustav I, vanligen omtalad som Gustav Vasa. Han tågade in i det befriade Stockholm på midsommardagen 1523 omgi-

ven av sina livvaktare. Livvakterna placerades sedan ut runt det kungliga slottet för att kunna vakta kungens säkerhet. Den här livvakten är ursprunget till det som idag är Livgardet. Det året anses vara startåret för en armé, gemensam för hela riket. Arméer har funnits tidigare, men dock inte i en gemensam organisation. Livgardets föregångare och Livgardet har alltid förknippats med vår statschef, Sveriges konung.

Armén har spelat en helt central roll i Sveriges historia, för den svenska kulturen, för samhället i stort och för en liten nations möjligheter att hävda sig på en stor arena.

En svensk armé har i någon mening alltid funnits. Ett militärt försvar har varit en nödvändighet genom hela historien. Men det var kung Gustav Vasa som på 1500-talet samlade och organiserade armén som en del av den svenska centralmakten, i ett rike med ambitioner. Under 1600-talet hade Sverige en roll som stormakt genom arméns framgångar på kontinenten.

Boken "Svenska arméns historia" kom ut i slutet av jubileumsåret som Armémusei årsbok 2023. Sex välkända militärhistoriska författare står bakom verket; Lars Ericson Wolke, Bo Hugemark, Ingvar Sjöblom, Kent Zetterberg, Tommy Åkesson och Gunnar Åselius, vilka bidragit med ett eller två av bokens åtta kapitel. Kapitelrubriker är "Rikets första armé" (1523 - 1590), "De stora krigens epok" (1590 - 1721), "De sista kriget", (1721 - 1814), "Fredligare tider", (1814 - 1914), "Världskriget" 1914 - 1945), "Kalla kriget", (1945 - 1991 och avslutningsvis "Avveckling och upprustning", (1991 - 2023).

Läsaren kan följa kungamaktens och så småningom riksdagens beslut och inriktningar och vad dessa fått för konsekvenser vad gäller krigsorganisation, beredskap, materielanskaffning, utbildning, värnplikt och mycket annat. Jag hade önskat mig lite mer om arméns personal, vad gäller deras tjänstgöring i krig och fred och mycket annat. Men allt ryms inte i en jubileumsbok.

Boken är mycket läsvärd och ger läsaren en verkligt inträngande beskrivning av en stor del av Sveriges försvar. Det märks att författarna verkligen behärskar sina ämnesområden. De olika kapitlen kan med stor behållning läsas var för sig.

Boken är rikt illustrerad med utmärkta bilder.

Medströms Bokförlag.
ISBN 978-91-7329-182-8

Text: Olle Melin

Kontaktpersoner i förbundsstyrelsen och lokalföreningar

Styrelse och lokala föreningar kan även nås via hemsidan www.flottansman.se

Förbundsstyrelse och kansli

Förbundsordförande	Thomas Engevall	070-588 75 89	Junibacken 9	135 54	TYRESÖ	thomas.engevall@flottansman.se
Vice förb.ordf	Lars Sager	0702-815096	Varvsvägen 23	372 97	RONNEBY	lars.saager@telia.com
Sekreterare	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Medlemsregister	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Infoansvarig	Bo Schagerberg	070-521 44 39	Månbergsvägen 4	140 39	NYNÄSHAMN	annonser@flottansman.se
Webbansvarig	Krister Hansén	070-381 03 12	Ripstigen 4	170 74	SOLNA	kristerh@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	076-7786870	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM	riksforbundet@flottansman.se

Region Nord

Representant i förbundsstyrelsen: Cawe Johansson

Härnösand	Roger Karlström	073-410 24 55	Brunnhusgatan 14B lgh 1002	871 33	HÄRNÖSAND	roger.karlstrom@telia.com
Sundsvall	Cawe Johansson	070-659 54 65	Backvägen 6	861 38	BERGEFORSÉN	cawejohansson3@gmail.com sundsvall@flottansman.se

Region Mitt

Representant i förbundsstyrelsen: Krister Hansén.

Gotland	Lars Ellebring	070-835 78 73	Furugatan 54	621 44	VISBY	gotland@flottansman.se
Föreningslokal:	Marinstugan Gotlandsresor/Scandic Visby,		Färjeleden 3,	621 58	VISBY	
Haninge	Lars Larsson	079-334 18 98	Kullerstensvägen 63	137 61	JORDBRO	haninge@flottansman.se
Norrköping	Ove Kumlov	073-156 10 35	Tallvägen 10	616 34	ÅBY	kumlov49@outlook.com
Föreningslokal:	Marinlokalen	073-156 10 35	Lansengatan 38	602 09	NORRKÖPING.	norrköping@flottansman.se
Norrköping	Olle Jansson	070-587 03 44	Kristoffers väg 1	760 15	GRÄDDÖ	olle-jansson@live.se
Föreningslokal:	FOS-huset		Regementsgatan 22		NORRTÄLJE.	(ej postmottagning)
Nynäshamn	Kjell Johansen	070-641 35 53	Båtsmansvägen 13	149 31	NYNÄSHAMN	kjelljohansen756@gmail.com
Stockholm	Jan Berglöw	070-772 05 66	Östgötagatan 62	116 64	STOCKHOLM	jan.berglow@flottansman.se
Kansli	Flottans Män	072-363 855 4	Teatergatan 3	111 48	STOCKHOLM.	sthlm@flottansman.se
Södertälje	Bo Luthin	070-315 26 46	Soldatsvägen 13	151 68	SÖDERTÄLJE	luthin67@gmail.com
Föreningslokal:	Notholmen		Hörningsholm,		MÖRKÖ	(ej postmottagning),
Västerås	Antonio Grimaldi	070-532 02 40	Plåtverksgatan 132	724 49	VÄSTERÅS	antonio.carlo.grimaldi@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män		Slakterigatan 10	721 32	VÄSTERÅS	vasteras@flottansman.se

Region Syd

Representant i förbundsstyrelsen: Lars Sager

Kalmarisund	Roland Stengård	070-811 81 02	Solit	579 71	RUDA	roland.lm@stengard.nu
Karlshamn	Sewe Lindberg	070-625 60 92	Ronnebyvägen 260	374 30	KARLSHAMN	sewe@sewe.se
Föreningslokal:	Flottans män	0454-163 40	Lärkgatan 2	374 34	KARLSHAMN	
Karlskrona	Lars Sager	0702-815096	Varvsvägen 23	372 97	RONNEBY	lars.saager@telia.com
Kristianstad	Lars-Ingvar Elofsson	0765-10 04 72	Byastensvägen 10	291 77	GÄRDS KÖPINGE	navymanelofi@gmail.com
Malmö	Jörgen Persson	070-258 80 02	Vångvägen 9	241 32	ESLÖV	momek556@gmail.com
Trelleborg	Maths Witt	073-418 86 25	St Gertrudsväg 30	231 53	TRELLEBORG	maths.witt@saabgroup.com
Västervik	Åke Revelj	079-341 14 26	Hornsvägen 15 M	593 54	VÄSTERVIK	akerevelj@hotmail.com
Växjö	Ove Engkvist	073-351 48 15	Lobeliovägen 7	352 51	VÄXJÖ	vaxjo@flottansman.se

Region Väst

Representant i förbundsstyrelsen: Jan Eric Knutas

Göteborg	Claes Strömvall	072-522 54 40	Örnehufvudsgatan 17	412 59	GÖTEBORG	claes.stromvall@live.se
Föreningslokal:	Marinstugan	031-29 07 23	Örlogsvägen 6, Nya Varvet.	426 71	VFRÖLUNDA	goteborg@flottansman.se
Halmstad	Ulf Ångemo	070-350 09 14	Södra vägen 37	302 90	HALMSTAD	ulf.angemo@hotmail.com
Föreningslokal:	Marinstugan	076-880 70 53	Dragvägen	302 90	HALMSTAD	halmstad@flottansman.se
Jönköping	Stig Karlén	070-530 91 51	Fortunagatan 44	553 23	JÖNKÖPING	Stigkarlen.sk@gmail.com
Karlstad-Värmland	Göran Olsson	070-415 02 76	Nordsjötorp Backarna	669 92	DEJE	golsson@kommunensbesta.se
Lysekil	Van Carlzon	070-428 80 06	Rixövägen 13	454 93	BRASTAD	lysekil@flottansman.se
Varberg	Jan Steinbach	070-632 24 46	Göthriks väg 8	432 98	GRIMETON	varberg@flottansman.se
Föreningslokal:	Gamla Tullhuset	070-391 04 26	Otto Torelles gata 3	432 43	VARBERG.	
Ängelholm	Bertil Lundvall	070-257 23 66	Sven Brocks gata 4A	262 64	ÄNGELHOLM	b.lundvall@gmail.com
Föreningslokal:	Flottans Män	0768-49 48 61.	Östergatan 89	262 33	ÄNGELHOLM.	angelholm@flottansman.se

